

Štev. 28 Leto IV.
Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. - Izdaja vsak petek. - Odgovorni urednik: Tone Goniak. - Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 13. - Pošta: predal 23 - Telefonski uradnik: in uprava 127. - Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-151. - Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. - Tiska: tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

22. julij - naša zgodovinska prelomnica

Te dni do 22. julija poteka 12. leto odkar si je slovenski narod začel pisati zgodovino in sodbo samega ljudstva pred 12 leti je začel velik, slavne dobe našega naroda in nima primere v vsej naši dosednji zgodovini. Kako je bilo takrat z Evropo? Evropa je klečala pred Berlinom in Rimom. V fašističnih je vsako zmago in z vsakim dnem rastle upanje, da bodo že v nekaj letih imeli ves svet v svojih pesteh. Njihove armade so preplavile obale Rakovskega zaliva, velik del Afrike in trkale na vrata bližnjega vzhoda. Steptani Balkan jim je pomenil most v Azijo, a Sovjeti takrat še niso rekli besede. Barantali so s Hitlerjem se dolgo v leto 1941.

no ljubijo, da so pripravljani dati: zanj tudi svoja življenja. In zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi. Upri se je tudi slovenski narod. Razrezan na tri dele se je prvič združil v krvavi osvobodilni borbi. 22. julij nam pomeni začetek velike revolucionarne dobe, ki nas vedno znova dviga k novim uspehom na poti razvijanja gospodarstva in kulture, na poti razvijanja resnične socialistične demokracije. Prvo obdobje revolucije nam je dalo tri zgodovinske rezultate: Osvobodilno fronto, glasnico narodne čvrstosti in politične naprednosti; Ljudsko armado, ki je ubranila ljudstvo na slovenskih tleh in osvobodila deželo; in Ljudsko republiko, ki je izrazil narodne enakopravnosti in ljudske demokracije. To so neprecenljivi vojaški in politični uspehi vseljudske revolucije naših narodov.

število delegacij, ki na obiskujejo z vseh delov sveta. Predstavniki socialističnih gibanj in različnih organizacij bi radi na svoje oči videli deželo, ki se je tako uspešno uprla Hitlerjevi vojni mašini, deželo, ki je brez pomisleka obrnila Rusiji hrbet, čim je ta hotela ukazovati, deželo, kjer upravljajo tovarne delavci sami in kjer se razvija resnični socializem. Sovjete bodejo naši uspehi v oči. Z vsakim dnem jih močnejše grize vest. V zadnjih dneh molijo Jugoslaviji roko in radovedno opazujejo, bo li Jugoslavija zagrabila ali ne. Toda vedo naj, da stoji vsa Jugoslavija za Titovimi besedami, ki jih je govoril v Pazinu: »Ne moremo jim povsem verjeti. Nam mar lahko nadoknajo škodo, ki so nam jo povzročili v materialnem in moralnem pogledu? Koliko se nas samo klevečali! Se vedno smo za njih samo fašistična država. Na glavo so obrnili vso zgodovino tadnje vojne, govoreč, da se nismo borili in da smo bili plačanci od Nemcev. Te neverjetne stvari so napisane v njihovih enciklopedijah in iz starila enciklopedij so izvrgli zgodovinska dejstva ter jih nadomestili s falzifikati. Takim ljudem se je treba približati z odprtimi očmi in dobro paziti, da spet ne nasedemo in da ne pridemo še v težji položaj od onega, v katerega smo prišli. Nam so potrebni normalni odnosi. Naj bodo samo formalni. Vendar pričakujemo, da z dejstvi dokazajo, kako hotejo normalizirati te odnose. Njihovim besedam nicesar ne verjamem, verjamem samo dejstvom. In dejstva? Izza meje se vedno letijo krogle po naših granicah. Je to mir? Dolenjci smo pred dnevi pokopali Antora Hleba. In upor v vzhodnem Berlinu, vstaje na Češkoslovaškem, Madžarskem, nemiri v Bolgariji? Si pri nas ljudje še želijo takega sovjetskega raja, mučenja, streljanja, zapiranja, Sibirije? Ne - naša svoboda in cilj je resnični socializem. Tudi ob letošnjem Dnevu vstaje je ne bomo pozabili, da je odlično vlogo pri tem junaskem podvigu našega naroda imela njegova organizirana, tedaj majhna, a jeklena sila - Komunistična partija. Njej pripada zgodovinska zasluga, da je že nekaj let pred 22. julijem 1941 pripravljala in v pravem času vključila vse pozitivne sile ljudstva v Osvobodilno fronto. Politična in organizacijska osnova naše revolucije je bila v Komunistični partiji in Osvobodilni fronti. Zato na vsakem koraku branim pridobitve vseljudske revolucije naših narodov in z odprtimi očmi zremo v bodočnost. 22. julij nam Slovincem veliko pomeni. Na ta dan si obujamo spomine na dobre in postene ljudi, ki nam jih je revolucija vzela, v mislih preletimo vsa teška in slavna leta gospodarske borbe do danes in spet je v nas volja in moč za nove napore in spet nam je bodočnost bližja, svetlejša in lepša.

pisane v njihovih enciklopedijah in iz starila enciklopedij so izvrgli zgodovinska dejstva ter jih nadomestili s falzifikati. Takim ljudem se je treba približati z odprtimi očmi in dobro paziti, da spet ne nasedemo in da ne pridemo še v težji položaj od onega, v katerega smo prišli. Nam so potrebni normalni odnosi. Naj bodo samo formalni. Vendar pričakujemo, da z dejstvi dokazajo, kako hotejo normalizirati te odnose. Njihovim besedam nicesar ne verjamem, verjamem samo dejstvom. In dejstva? Izza meje se vedno letijo krogle po naših granicah. Je to mir? Dolenjci smo pred dnevi pokopali Antora Hleba. In upor v vzhodnem Berlinu, vstaje na Češkoslovaškem, Madžarskem, nemiri v Bolgariji? Si pri nas ljudje še želijo takega sovjetskega raja, mučenja, streljanja, zapiranja, Sibirije? Ne - naša svoboda in cilj je resnični socializem. Tudi ob letošnjem Dnevu vstaje je ne bomo pozabili, da je odlično vlogo pri tem junaskem podvigu našega naroda imela njegova organizirana, tedaj majhna, a jeklena sila - Komunistična partija. Njej pripada zgodovinska zasluga, da je že nekaj let pred 22. julijem 1941 pripravljala in v pravem času vključila vse pozitivne sile ljudstva v Osvobodilno fronto. Politična in organizacijska osnova naše revolucije je bila v Komunistični partiji in Osvobodilni fronti. Zato na vsakem koraku branim pridobitve vseljudske revolucije naših narodov in z odprtimi očmi zremo v bodočnost. 22. julij nam Slovincem veliko pomeni. Na ta dan si obujamo spomine na dobre in postene ljudi, ki nam jih je revolucija vzela, v mislih preletimo vsa teška in slavna leta gospodarske borbe do danes in spet je v nas volja in moč za nove napore in spet nam je bodočnost bližja, svetlejša in lepša.

Pred Dnevom vstaje - 22. julijem V Beli krajini bodo občinske patrolje obiskale vse vasi

Priloge za partizanske patrolje so tudi v Beli krajini v polnem teku. Letošnje praznovanje Dneva vstaje bodo v črnomeljskem okraju povežali s praznovanjem desete obletnice izvolitve Pokrajinskega komiteja SKOJ, ki bo v nedeljo 19. julija. Občinska partizanska patrolja mesta Črnomelj bo pred odhodom na obisk partizanskih krajev in družin v nedeljo 19. julija sodelovala pri tej zgodovinski proslavi. Partizanske patrolje, ki bodo šteje 20 do 25 ljudi, bodo sestavljali; izključno stari borci in aktivisti Črnomeljske patrolje se bo usmerila preko Kalničarice, Jerneje vasi, Doblje Dobljčke gore, Maverlina, Stražnjega vrha, Roščega vrha, Rodin, Petrove vasi in drugih okoliških vasi nazaj proti Črnomelju kamor bo prispela 21. julija zvečer. Semaška občinska patrolja bo šla proti Gabru na Staro goro, na Kal, Strekljavec, Brezovo reber, Maline, Krvoški vrh, Črešnjevce, preko Vinjega vrha, Stranske vasi in Krupe v Gradac. Patrolja metliške občine bo začela svoj pohod že 18. julija v Selih pri Jugorju in bo šla na Mackovec, Dole, Drage, Ravnače, Hrast, Suhor, Dragomljo, Berečo in Bušino vas preko Gabrova, Ločevce in Trnovca v Metliko, kamor prispje 20. julija zvečer. Druga patrolja metliške občine bo šla na pot iz Radovice in bo obiskala kraje v smeri Bojana vas, Slamna vas, Vinomer-Metlika. Drugi dan 21. julija zjutraj bo šla na pot preko Primorske in Gradsca skupna patrolja. Gradska patrolja bo prav tako obšla vse vasi potem pa se bo pridružila semaški in metliški na potu proti Črnomelju. Adlešička patrolja bo šla na pot 20. julija in bo ta dan obšla vse vasi do Bojanec naslednji dan pa bo šla preko Tribuč v Črnomelj. Občina Vinča bo imela dve patrolji. Ena začne

pohod na Sinjem vrhu že 18. julija. Ubrala bo smer do Vinice in nato obiskala vasi; ob cesti proti Dragatušu, kjer se bo sšla z dragatuško. Druga patrolja krene iz Vinice preko Zilj in Preloke do Adlešič in dalje z adlešički proti Črnomelju. Poljanska patrolja bo začela svoj pohod v Radencih 19. julija in bo obiskala vse vasi v dolini Kolpe do Laz, nato se bo vrnila nazaj v Stari trg in šla preko vse Poljanske doline, Brezovice in Miklarjev proti

Črnomelju. Pred Črnomeljem se bo pridružila dragatuški in viški patrolji. Združene občinske patrolje bodo prikoračale v Črnomelj 21. julija zvečer ob 19. uri. Po prihodu patrolj bo svetel spremen in nato velik miting. Na Dan vstaje bodo večje proslave z mitingi še na Maverlinu, v Semaču, na Suhorju, Radovici, Gradacu, Adlešičih, Zapudju, Vinici in Dolu.

NOVOMESCANI! V sredo, 22. julija bomo ob 9. dopoldne sprejeli na Glavnem trgu partizanske patrolje novomeškega okraja. Pozdravimo Dan vstaje in stare partizanske borce, skupno z njimi se udeležimo slavnosti, ga odkritja spomenika talcem, ki bo ob 10. uri na Vratih!

France Slana: Z ARKIVE (les. 104)

»Ubijate in koljitate! je naročil svoji vojski. »Ne stedita z brezobzirnimi ukrepi je rotij Musolinij svoje generale. »To ljudstvo nas ne bo nikoli ljubilo! Ni se zmotil. Razkosano, steptano in zasuljeno jugoslovansko ljudstvo se je uprlo, ker je hotelo živeti. V dneh, ko je nad svetom visela senca kljukastega križa tako močno kot se nikdar prej, so naši narodi dvignili pest. Tega niso fašisti niti najmanj pričakovali. Prilili so ob sapo. Kako hitro jim je vendar klonilo lastno ljudstvo v Nemčiji, Italiji in na Madžarskem. In zmage nad Francozi, Belgijci, Holanci, Norvežani! Kaj morda nemška armade res niso nepremagljive? Fašistični voditelji niso vedeli, kako živa je v naših narodih vera v svobodo. Niti v sanjah jim ni prišlo na misel, da narodi Jugoslavije svojo zemljo tako moč-

Drugo obdobje revolucije je dal vrsto gospodarskih in političnih uspehov. Obnova gospodarstva, agrarna reforma, podžavljenje industrije in trgovine. Uvedba načrtnega gospodarstva, od leta 1948 dalje pa obramba pred rusko gospodarsko in politično napadalnostjo. Tretje obdobje naše revolucije je pomembno predvsem zato, ker nam je dalo revolucionarne spremembe v upravljanju gospodarstva in oblasti, v razvijanju in poglabljanju socialističnih oblik demokracije. Občinski ljudski odbori postajajo iz dneva v dan pomembnejši organ gospodarskega in političnega dela. Podjetja upravljajo delavski sveti, v združništvu imajo najbolj demokratske oblike. Vsa ta dejstva v vsakim dnem glasneje govore, kako ravna in kako pravilna je naša pot v socializem. Z vsakim dnem raste

Spominske slovesnosti ob Taborski steni in v Papežih na Kočevskem

Zveza borcev NOB Papeži in okrajni odbor ZV v Kočevju vabita vse borce in aktiviste, ki so kdajkoli preživljali hude ali dobre čase na Kočevskem, da se udeležijo slavnosti v sredo 22. julija v Taborski steni nad Belico. Ob 10. uri dopoldne bo odkrita spominska plošča v skalni votlini 6 padlim partizanom in pionirjema Vinku Kaldiču in Jakcu Turku, ki so ju Italijani ubili 24. julija 1942. Popoldne ob dveh bodo na obnovo osnovni šoli v Papežih odkrili spominsko ploščo trem partizanom, ki so jih Italijani mučili do smrti, ter 74 borcem, aktivistom in žrtvam fašističnega terorja s področja krajevnega odbora ZB Papeži. Po odkritju bo pel mešani pevski zbor »Svobodec« iz Kočevja.

Prvi dolenjski kmečki praznik

Pet kmetijskih zadrug v okolici Grosuplja je sklenilo, da bo organiziralo v dneih 15. in 16. avgusta I. dolenjski kmečki praznik 15. bo večja razstava plemenske živine s posebnim pregledom in z razdelitvijo nagrad. Posebna kmetijska razstava bo tudi pokazala napredek kmetijstva na Dolenjskem v zadnjih letih. Zvečer bo kulturna prireditev grouspejskega KUD »Svobodec«. 16. popoldne bo velik spreved, v katerem bo prikazano kmečko delo in dolenjski podeželski običaji. Popoldne bo slovesna otvoritev zadrugnega doma v Grosuplju, na kar se bo praznik zaključil s kmečko zabavo. Ta prva kmečka prireditev po vojni na Dolenjskem bo nedvomno privabila precej ljudi v Grosuplje.

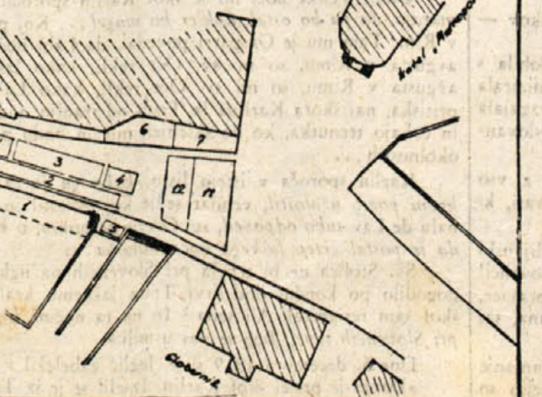
Sedež krškega okraja bo v Brežicah

Na zadnjem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora v Kriškem so ljudski odborniki izglasovali, da se sedež okraja prenese v Brežice. Izmed 93 članov obeh Zborov je glasovalo 82 odbornikov; izmed teh 48 za to, da se okraj prenese v Brežice, 34 pa za to, da ostane v Kriškem. V Selnici bo ustanovljena izpostava.

Letošnji Dan vstaje bo za Novo mesto praznik posebnega pomena. Združen bo z odkritjem spomenika talcem, s katerim se bo mesto oddolžilo spomenu vseh, ki so s svojimi življenji prispevali najdragocenejši delež za svobodo domovine. Za odkritje spomenika in sam Dan vstaje je pripravljen nekaj skromen, pa izbran festival, s katerim bodo Novomeščani - in z njimi vsi, ki se bodo udeležili slava 22. julija - dostojno počastili spomine borcev za svobodo, talcev in žrtev fašističnega terorja in začetek vstaje. Kot prva prireditev bo 18. julija ob 8. uri zvečer predstava Kreftovih »Celjskih grofov«, ene najupešlejših prireditev novomeškega gledališča. Predstava bo na prostem, na dvorišču Kmetijske šole na Grmu, kar bo za Novo mesto vsekar svojevrsten dogodek. V nedeljo, 19. julija zvečer, bo prav tako ob 8 uri »Svoboda v Briljino« dala svojo akademsko z izbranim sporedom (v zadrugnem domu). Na predvečer Dneva vstaje in odkritja spomenika, v torek, bo v Domu ljudske prosvete pietetni glasbeno-literarni večer z godalnim koncertom godbe JLA in nastopom članov

Društva slovenskih književnikov Miska Kranjca in drugih. 22. julija, na Dan vstaje, bo najprej ob 9. uri dopoldne na Glavnem trgu sprejem partizanskih patrolj, ki bodo prinesle pozdrave iz vseh predelov okraja. Report komandantov patrolj bo sprejel okrajni štab Zveze borcev. Točno ob 10. uri se bo začela slovesnost pred spomenikom talcem. Pri odkritju bo sodelovala godba JLA in moški pevski zbor. Iz danes objavljenе skice so razvidni zbirni prostori pred spomenikom na Vratih za predstavnike organizacij in društev, partizansko patroljo in enoto JLA, pevce in godbo. Vsi ostali meščani in udeleženci proslave iz ostalih občin ter krajev Dolenjske naj se pred 10. uro zbera na Cesti komandanta Staneta (do Kresije), na prostoru pred hotelom Metropol in pred pošto oz. na cesti k sodišču. Prostori bodo označeni, tako da bo lahko vsakdo prisostvoval slovesnosti, tudi če ne bo stal v neposredni bližini spomenika. Opozorjamo, da bo kmalu po 9. uri dopoldne promet po cesti mimo Vrat ustavljen ter naj si vsakdo pravčasno izbere prostor, od koder namerava prisostvovati odkritju spomenika.

Prireditveni prostor ob odkritju spomenika talcem

1. - Slavnostna tribuna; 2. - partizanske patrolje; 3. - četa JLA; 4. - oficirji JLA; 5. - narodne noše; 6. - pevci; 7. - godba; 8. - pionirji; 9. - športna in telovadna društva; 10. - polgatelji venčev; 11. - gasilci in enota PLZ; 12. - železnice.

Poziv vsem borcem enot IX. korpusa

V okviru pripravljatnega odbora za proslavo desete obletnice osvoboditve Primorske in ustanovitve IX. korpusa NOV in POS je ustanovljen še poseben štab za pripravo in organizacijo zbora enot IX. korpusa. Za organizacijo brigad je potrebno, da vsak okrajni odbor za proslavo osvoboditve Primorske formira takoj delovni štab, ki bo odgovoren za celotno organizacijo in zbor posameznih brigad. Priprave za zbor brigad bodo v okrajih: VII. SNOUB Franceta Preiserja v okraju Kranj, XVI. SNOUB Janka Premrla-Vojka, v Tolmini, III. SNOUB Ivana Gradnika, XVII. SNOUB Simona Gregorčiča in II. VDV (vključno enote VOS) v Gorici, XIX. SNOUB Srečka Kosoveča in XVIII. SNOUB Bazoviška v Sežani, vse prekomorske brigade v Postojni, XX. tržaška SNOUB v Kopru.

Zato naj se vsi borci naštetih enot takoj prijavijo pri okrajnih odborih Zveze borcev, kjer bodo formirane njihove brigade. Vse borce ostalih enot, (odredov, komand mest, karavaj minerskih vodov, specialnih enot pri štabu IX. korpusa itd.), ki so se borili v sestavi IX. korpusa, naj se prijavijo v okrajih, v katere spadajo, oziroma enote, v katere sestavo želijo biti na proslavi. Podrobnejša navodila bodo izdani pripravljalnimi odbori že na vedenih okrajev. Štab za pripravo in organizacijo zbora enot IX. korpusa ima svoj sedež na okrajnem odboru Zveze borcev Gorica. Pripravljalnij odbor

VREMENSKA NAPOVED za čas od 16. do 26. julija Splošni značaj vremena se bo bistveno zboljšal. Prevladovalo bo lepo poletno vreme z redkimi krajevnimi nevihtami.

Novo mesto ob odkritju spomenika talcem in Dnevu vstaje

22. julija zvečer bo na Loki koncert godbe na pihala in jazza JLA in moškega pevskega zbora SKUD »Dusan Jereb« in »Svobodec«. Tudi kino »Krkac« bo za te dneve dal primeren spored: 22. in 23. julija bo predvajal odlični jugoslovanski film »Ne vhitina« in predfilm »Hej brigade«. Okrajni odbor Ljudske prosvete bo izdal posebno (in hkrati prvo) številko »Dolenjske prosvete«. K odkritju prvega izmed spomenikov NOB, ki bodo stali v preurejenem in zgodovinsko pomembnem okolju Vrat, vabi Mestni odbor Zveze borcev NOB v Novem mestu svoje ce umorjenih talcev, padlih

MLO v Novem mestu uresničuje predloge volivcev

Med obilico različnih predlogov, ki so jih sprejeli zadnji zbori volivcev v Novem mestu, je bilo precej koristnih. Ljudski odbor mestne občine je po pretresu predloženih predlogov izbral take, ki so izvedljivi ter jih poveril posameznim gospodarskim odborom v uresničitve. Veliko je bilo predlogov za posipanje ulic in cest. Mestni ljudski odbor je odprl svoj kamnolom, nastvil odgovornega človeka za ta dela in bodo postopoma posipane vse ceste in ulice, kjer je to potrebno. V Kandiji so bila popravljena perišča; prav tako bo kmalu dograjeno novo perišče za I. teren. Deloma je bila že izboljšana cestna razsvetljava proti Briljini in Zabi vas ter v nekaterih stranskih ulicah. Za kanalizacijo v mestu je bilo izdano nad pol milijona dinarjev. S popravilom 17 večjih in 511 manjših hišnih okvar na vodovodu se je dobava vode izboljšala za 10 sekundnih litrov. Dela pri zajetju v Stopičah so zaključena; celotno začetje je stalo mestno občino okrog 3.600.000 din. V kratkem bo izdelan načrt za gradnjo mostu čez Krko pri športnem igrišču na Loki, igrišče na Loki pa bo prav tako kmalu dograjeno. Vseh predlogov zborov volivcev seveda mestni ljudski od-

borci NOV in žrtev fašističnega terorja, vse tovariše in tovarišice, ki so kdaj koli delali v Novem mestu bodisi na političnem ali vojaškem polju, bivše partizanske komandante in komisarje, ki so osvobajali Novo mesto, aktiviste in tenrenske delavce Partije in OF, vse Novomeščane in okoličane ter prebivalce sosednjih občin in krajev. Z močno manifestacijo naše enotnosti in odločne volje, da z vsakodnevnim prizadevanjem nadaljujemo veliko oporoko, ki so nam je pustili naši najdražji, bomo počastili njihov spomin, se poklonili žrtvam naše revolucije in pozdravili obletnico začetka vstaje slovenskega naroda.

Najtežji problem, ki je eda-lje huji in mu ni videti konca, je stanovanjsko vprašanje. Od prvega januarja 1953 dalje je bilo vloženih skoraj 200 novih prošenj za stanovanja, od teh za družinska 102 prošnji, rešenih pa je bilo v tem času komaj 8. Tako leži na stanovanjskem uradu že 440 neresenih prošenj za stanovanja. Tega vprašanja se ne da rešiti z nobeno uredbo ali še tako utesnitvijo. Tu je rešitev samo ena - to so nove gradnje. Pri današnjih cenah bi bilo potrebno za zaprosena stanovanja vsaj eno milijardo dinarjev! Na deveti redni seji 7. julija je Ljudski odbor mestne občine razpravljal o gornjih problemih kakor tudi o dosedanjem delu ter bodočih nalogah. Gradnja vodovoda je dobila konkretnije oblike. Ljudski odbor je potrdil pogodbo z JLA o prispevku, ki ga da JLA za generalno obnovo vodovoda. Sklenjene so tudi pogodbe za cevi. Na seji je bil izvoljen režijski odbor za gradnjo vodovoda, prav tako pa režijski odbor za nadaljevanje tlakovanja ceste proti kolodvoru.

O nezdravih razmerah V nekaterih gasilskih društvih na Dolenjskem

Ali je res lahko vsakdo gasilec? — Društveni denar leži marsikje neizrabljen — Lani: 66 veselice in le 4 kulturne prireditve — Zanimarjena skrb za strokovno vzgojo gasilcev

Izredno okrajno gasilsko skupščino, ki je bila v Novem mestu zadnje nedelje, je v smislu določil Zakona o prostovoljnih gasilskih društvih sklicalo Tajništvo sveta za notranje zadeve pri OLO. Da je morala ljudska oblast v okraju seči po tako skrajnem sredstvu, je vzrok v zadnjem požaru v Novem mestu in v pomanjkljivosti dela Okrajne gasilske zveze. Poleg tega je nedisciplin, ponekod pa že kar anarhija v nekaterih gasilskih društvih zahtevala razčistitev mnogih vprašanj, ki vodstvu gasilskih organizacij v okraju ali niso bila jasna, ali pa se jih Okr. gasilska zveza ni lotila dovolj resno.

73 gasilskih društev je v novomeškem okraju. Večina izmed njih ima lepo in zaslužno preteklost, saj so v svoji dolgotrajni službi ljudstvu rešila ogromno vrednost ter mu pomagala ob nesrečah. Vojna je gasilstvo na Dolenjskem materialno zelo prizadela, saj je raznesla še to, kar je bilo prej s skromnimi sredstvi v dolgih letih ustvarjeno. S pomočjo ljudske oblasti, ki je v zadnjih 9 letih z znatnimi sredstvi omogočila vrsti društev nakup motorov, orodja, gasilske opreme in krojev ter s poštvovalnostjo zaveznih gasilcev so mnoga društva v razmeroma kratkem času znova krepko zazivila.

Vendar ne povsod. Marsikje so se vrinili v odbore društev ljudje, ki jim socializem ni pri srcu. Da človek, ki mu pridobitve naše revolucije niso všeč, ne bo z vnezo gasil socialističnega premoženja, leži na dnu. Na skupščini v poročilih ni manjkalo konkretnih primerov slabe discipline, anarhije in zanemarjanja kadrov, slabega ravnanja z gasilsko opremo itd. Naj jih naštejemo le nekaj — tistim gasilcem v dokaz, ki so se pritoževali v imenu svojih društev, da kritika v lokalnem tedniku in v javnosti ni bila konkretna:

Lani so pripravila gasilska društva v okraju 66 veselice, poleg teh pa komaj 4 kulturne prireditve. Sorazmerno precej manj je bilo strokovnih vaj. Na veselicah, ki so se marsikje izpreverile v navadno pijančevanje, je šestkrat prihajalo do pretepa in osebnih obračunavanja (n. pr. v Grobljah, Ponikvah in drugje). V Gledobolu bi prišlo med predsednikom in poveljnikom v društvu skoraj do obračuna; vsak je hotel prodati veselice svoje vino, odborniki pa so rito zavečilo rešili tako, da so kupili pijačo pri nevtralnih osebah. V Ponikvah sta se poveljnik čete in predsednik društva strelali zaradi funkcij.

GASILSKI DENAR ZA PRIVATNO OPEKO

V 18 društvih so za veselice dobili 638.444 dinarjev — po pregledu, ki ga ima tajništvo sveta za notranje zadeve. Računamo lahko, da so vse veselice, ki so jih gasilci lani imeli, vrgle vsaj 2 milijona dinarjev dohodkov. Ta denar pa leži marsikje mrtve, čeprav manjka mnogim društvom opreme in orodij. Pojavljajo se celo primeri samovoljnega ravnanja s tem denarjem. V Zburah si je odbor brez vednosti članstva n. pr. izposodilo 120.000 din; 40.000 je dobil poveljnik za nakup motornega kolesa, tajnik je vzel 15.000 din

na posodo, blagajnik pa 50.000 din za strošno opeko... Za pravilo voza pa društvo ni moglo plačati kovachu računa! V Mokronogu so gasilci dva dni pustili ležati cevi v potoku. Kadar kje gori, je avto dostikrat neuporaben, za veselice pa je pripravljen. V Trebnju so za nagrado (kakor je povedal delegat na skupščini) prepeljali desetino deklet, ki so pomagale čistiti avtomobil, na božjo pot na Catež. Predsednik gasilskega društva na Trebnjem je Zgajnar Franc z Drečjeva vrha — človek, ki nima voline pravice, čeprav zakon različno pove, da tak človek niti ne bi smel biti član gasilskega društva. Po vojni je bil kaznovan zaradi svojega nasprotovanja pridobitvam naše revolucije, danes pa avdvis gasilsko društvo.

Na vzgojo kadrov so marsikje pozabili. V Sv. Roku — občina Rakovnik — je iz društva izstopilo pet mladincev zaradi nepravilnih odnosov starejših gasilcev do mladine.

CE SE GASILCI NE ZNAJDEJO...

Lanski požar v opekarni Zalog pri Prečni je pokazal, da pada ponekod tudi strokovnost gasilcev. Izmed 11 društev očet, ki so prihajala na kraj požara, je dobila vodo iz 400 metrov oddaljene Krke edino le četa iz Mirne pečl. Novomeški gasilci so prišli na požarišče šele po eni uri s pokvarjeno motoriko in nezadostnim orodjem. Če bi se gasilci vseh čet takrat znali, bi lahko obvarovali pred uničenjem vsaj upravno stavbo, če ne celo strojne opake. Skode je bilo 19 milijonov dinarjev, še več pa zaradi prenehanega obratovanja.

Se bolj žalosten pa je primer, ki smo ga v Dolenjskem listu že opisali: požar v noči od 26. na 27. junij, ko je gorela stavba mizarjev in čevljarjev v Novem mestu. Iz neznanega požara, ki ga je lahko duhapri. sotni gasilci z navadnimi kavljji omejili morda na nekaj stotih dinarjev škode (leseno šupo kolarske delavnice bi bilo treba pravočasno zrušiti — ker pa niso imeli novomeški gasilci s seboj najbolj enostavnega orodja, se je požar razširil), je nastala skoraj 20 milijonska škoda. Šele po 55 minutah je prišla vođa v cevi iz Krke (že 6 mesecev čaka n. pr. v orodjarni novomeškega društva nova motorika, da jo bo eno izmed društev prevzelo). Vse preveč je bilo brezglavega tekanja od volaga do volaga, premalo pa načrtnega dela in enotne gasilske komande. Delegat novomeškega društva je na skupščini dejal:

»Zadnji požar je vzel veliko ugleda novomeškim gasilcem, bil pa je tudi velika šola za novomeške gasilce.»

Ce kje, potem velja pogovor o zvonjenju po tobi prav pri gasilcih. Zato je izredna okrajna skupščina opozorila na vse take in podobne pojave nedisciplin, na razne nepravilnosti, ki se dogajajo v nekaterih društvih in na padanje strokovne usposobljenosti dolenjskega gasilstva. Delegat iz Mirne, tov. Bulc, je med ostalim dejal v razpravljanju, da je bil zadnji čas za sklicanje izredne skupščine. V delo OGZ je treba vnesti več reda in čuta odgovornosti, saj se n. pr. doga-

ja, da prihajajo odborniki (ce lo iz mesta) na seje z enournno zamudo, čez pol ure pa spet odhite s seje, ker nimajo časa. Delegati so med ostalim poudarili krivdo OGZ za slabo strokovno vzgojo kadrov.

VAZNA JE POLITICNA USMERITEV GASILCEV

Navzoči predstavniki političnih organizacij in ljudske oblasti so opozorili na izredno vlogo in odgovornost dela gasilskih društev v okraju. Primer novomeškega gasilskega društva je n. pr. pokazal, da ne gre s časom naprej, temveč da celo globoko nazaduje. Gasilci ne bodo mogli izvrševati svojih vzvisenih dolžnosti, če bodo samo gasilci. Treba se je znati boriti proti požarom in nesrečam, potrebna je resnično globoka in vsestranska strokovna usposobljenost. Danes so gasilska društva samostojne, v svojem bistvu pa najbolj družbene organizacije. Gasilska društva v okraju so kolektivni član SZDL, večina njihovih članov je pravtako v vrstah članov Socialistične zveze delovnih ljudi. Zato je pravtako važna politična usmeritev gasilcev, ne pa samo njihova strokovna usposobljenost. Ne gre za parade in veselice, temveč za zavest, da s ljubeznijo in razumevanjem branimo ljudsko, to je socialistično premoženje! To pa lahko zavestno opravljamo samo tisti, ki ni proti socializmu, ki je za socializem. Gasilec je danes lahko samo pošten človek; kriminalci, ljudje brez voline pravice pa ne morejo biti gasilci.

Zivažno razpravljanje je na izredni skupščini potrdilo, da delegatov gasilskih društev ni vseeno, kakšen ugled bo imelo gasilstvo na Dolenjskem. Več pomoči kakor doslej bodo morale gasilstvu nuditi tudi politične organizacije okraja, bolj pa se bodo morali zanimati za probleme gasil. društev tudi organi ljudske oblasti. Za povezavo s temi organi in političnimi forumi pa se morajo v prvi vrsti zavzemati seveda gasilci sami.

Posebna petčlanska komisija bo preiskala vzroke raznih nepravilnosti v gasilskih društvih in požarno-varnostni službi ob zadnjem velikem požaru. Razmere v novomeškem gasilskem društvu naj uredi izredni občni zbor društva. V Novem mestu bo upeljana stalna dežurna gasilska služba. OGZ in vsa gasilska društva bodo poskrbela takoj za stro-

kovno vzgojo, stalna skrb gasilskih organizacij pa bo poleg vsega tudi utrditve politične linije v gasilstvu.

Prepričani smo, da bodo sklepi izredne okrajne gasilske skupščine uresničeni. Vsi želimo, da bi bili naši gasilci politično, moralno, fizično in strokovno usposobljeni braniti ljudsko premoženje in življenja državljanov pred požari in ob naravnih nesrečah. Enotnost mišljenja in akcije v gasilskih društvih naj dokaže, da se gasilci Dolenjske zavedajo svoje velike odgovornosti in čuvanju dobrin, ki jih ustvarja socialistična družba.

Pokrajinski odbor CMD za Dolenjsko je počastil 22. julij

V četrtek, 9. julija, je sklical Pokrajinski odbor Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS za Dolenjsko v Trebnjem proslavo, na kateri je 15 duhovnikov počastilo Dan vstaje in spomin slovenskih blagovestnikov Cirila in Metoda.

Proslavo je vodil g. Lojze Zabkar, župnik iz Crnomlja, udeležil pa se je tudi g. J. Savora, okr. tajnik Glavnega odbora CMD iz Ljubljane. Po uvodnem referatu o zgodovinskem Dnevu vstaje, med katerim so navzoči z enominutnim molkom počastili spomin vseh padlih borcev in žrtev fašizma na Dolenjskem, je sledil krajiški kulturni spored. Prebrana je bila tudi »Nabelna beseda Pokrajinskega odbora CMD za Dolenjsko k Zakonu o verskih skupnostih«.

V naši državi, tako izjavljajo dolenjski duhovniki v tem svojem pismu, vlada vsa svoboda vesti in veroizpovedi. Ljudska oblast bo storila vse, da se bo zakon o verskih skupnostih do sledno izvajal. Zato je tudi naša dolžnost, da zakon vestno uresničujemo. »Nabelna beseda«

Uvrstite se med poverjenike Prešernove družbe. Vsak poverjenik obdrži 10% pobrane članarine

Ali ste že član Prešernove družbe? Za 240 din članarine, ki jo lahko plačate v obrokih, prejmete 5 knjig

Poslovodjo oblačilne stroke

sprejme za svojo trgovino v Novem mestu

„NOVOTEKS“

Tekstina tovarna Novo mesto

Določena je odkupnina za zemljo

Na temelju Zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošne ljudske lastnine in dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam je Zvezni izvršni svet izdal Odlok o višini odkupnine za zemljišče, ki je postalo splošna ljudska lastnina. Ta odlok določa, da pripada lastnikom odkupnina, katere višina je odvisna od katastrskega razreda, v katerega je zemljišče razvrščeno. V I. razredu znaša odkupnina 100.000 din za ha, v II. 90.000, III. 80.000, IV. 70.000, V. 60.000, VI. 50.000, VII. 40.000 in v VIII. razredu 30.000 dinarjev.

Odkupnino za vložene investicije v vinograde, sadovnjake, hmeljske nasade in druge dolgoletne nasade, kakor tudi za zgradbe in druge objekte bo določila okrajna komisija za kmetijski sklad na temelju ocenitve, v skladu s prometno vrednostjo.

Dolenjske šahiste čakajo velika tekmovanja

Se nobeno leto niso stala pred dolenjskimi šahisti tako zahtevna in tudi obsežna tekmovanja kot letos. Mostveno prvenstvo je v teku, treba je vanj pritegniti tudi šahiste iz Kočevja, Crnomlja, Metlike, Krškega, Brežic, Ribnice, Višnje gore itd. Omeniti je treba lep vzgled predsednika LO MO Novo mesto tov. Ivanetiča, ki je z denarnim podporo omogočil novomeškemu društvu sodelovanje na turnirju slovenskih mest. Enako je treba podpreti šahovska društva in sekcije vse Dolenjske, da bodo posiale svoje mladinske

Bivši tajnik KLO je dobil 10 mesecev zapora

Pa ne zato, ker je bil tajnik, pač pa ker se je pregrešil zoper člen 314-I, 319-I in 322-I, ker je zlorabil uradni položaj, ponarejal uradne listine in ponarejal denar, je bil obsojen Avgust Pavšelj iz Družinske vasi pri Beli cerkvi.

Pavšelj je kot tajnik KLO Bele cerkve ponarenil podpise za namišljena izplačila v skupnem znesku 17.200 din, ponarenil v šestih primerih za skupno vsoto 24.000 din, dal pa si je iz državnega gozda pripeljati brezplačno dva voza drv. Za ponarejanje podpisov je po členu 319-I KZ določena najhujša kazen za uradno osebo 3 mesece zapora, za ponarebo, ki jo zagreši uradna oseba predvideva člen 322-I najmanj 3 mesece zapora, za zlorabo uradnega položaja pa člen 314-I kazen zapora do treh let. Upoštevajoč dosedanje nezakazovanje in prizna-

Železniška nesreča pri Karlovcu

7. julija ob 19,21 je prišlo na postaji Mrzlo polje pri Karlovcu do trčenja dveh osebnih vlakov. Nesreča je zahtevala 4 mrtve in 26 težje ali lažje ranjenih. V bolnici je padel poškodban še en potnik. Priladniki JLA in delavci tovarne »Edvard Kardelje« so ranjene potnike takoj odpeljali v karlovske bolnišnice. Na kraj nesreče je prišla komisija za greške železniške direkcije, ki je ugotovila, da je do trčenja prišlo zaradi nepazljivosti odpravnika vlakov in kretničarja na postaji Mrzlo polje.

Takšna je bila mladina Bele krajine pred desetimi leti

Belokranjska mladina se pripravila na mladinski festival, ki bo 19. julija t. l. v Crnomlju. Ob 10. obletnici prve okrajne mladinske konference in ob formiranju Pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo, se Suhorčani in zavedni Belokranjci spominjajo konference, ki je v dnevi 16. in 17. julija 1953 zvala na Suhor pri Metliki nad 60 delegatov mladinskih aktivov Bele krajine in tudi več delegatov iz ostalih okrajev.

Po pripovedovanju tov. Nika Belopavloviča, podpredsednika OLO in predsednika Gospodarskega sveta v Crnomlju, ki je bil pred desetimi leti prvi voljen organizacijski sekretar za to okrajje, je Suhor pred 10 leti z vso ljubeznijo sprejel prve voljene belokranjske delegate mladinskih aktivov. Dvorana za konferenco je bila svečano okrašena, četudi je bil Suhor takrat dejansko obkrožen od fašističnih posadk.

Na konferenci so se vrstili referati tovarišev: Belopavloviča, Mitje Vošnjaka, Vilme Bukovec, Staneta Kavčiča itd. Sklepi prve okrajne mladinske konference na Suhorju so v nadaljnjem delu ugnetal zavest vse belokranjske mladine, saj je bilo že takrat več ko 90% mladine v Beli krajini organizirane v LMS ali v SKOJ.

»Takrat je bilo v Semiču mlado dekle,« pripoveduje tov. Belopavlovič, »ki si je pripravila nahrbtnik, hotela oditi na Suhor. Ni je motilo, da so bili v Semiču fašisti, ki so prežali na vsakega, ki se je odpravil iz vasi. Preden pa je odšla, jo je njena mati nečloveško pretepla, da je hčerka obležala. Njena prijateljica, ki pa se je konference udeležila, je ni pomilovala.

ker jo je mati pretepla, temveč se je jezila, kako da ji ni uspelo uiti z doma. Spominjam se tudi Mimice iz Gradca, Skoraj otrok je še bila, a kolikšna zavest je tiela v njenem drobem srcu! Na konferenci je podala poročilo, da so v njenem sektorju organizirani vsi mladinci in mladinke iz vseh vasi, le dveh vasi ni imela še organiziranih. In kaj je bilo Mimica je jokala, ker jo je bilo sram, češ da ni bila dovolj aktivna, ker ni imela v svojem sektorju organizirane vse mladine. Takšna je bila takrat naša mladina! Z njo delati, je bilo zares v veselje vsakemu, ki je želel dobro Beli krajini.

Tov. Belopavlovič Niko pripoveduje nadalje, da je obstajal v Dragomirji vasi pionirski odred, ki je dal 13 letnega fanta brigadi, kjer je bil najprej kurir, zatem pa mitraljezec. Suhorska dekleta so v dnevi konference požela pšenico na njihov prav pred nosom fašistov, ki so čepeli v bunkerjih.

»Pšenica bo naša, ne fašističnala to je bila takrat parola pogumnih deklet, ki so požele vse njive, tov. Oeko — Ivanu Novaku pa so za žetevni praznik splele venci iz pšeničnih klasov ter mu ga poklonile z besedami: »To T; poklanja belokranjska zavedna mladina v spomin na uspelo konferenco na Suhorju!«

Suhorska konferenca je v političnem oziru popolnoma uspešna. Sklepi konference so se izvajali in uresničevali pri nadaljnjem delu belokranjskih mladinskih aktivov. In če so takrat partizani, ki so stali na mrtvi straži Bele krajine, bili ne samo borbeni, temveč odhajali v

borbo z zavestjo, da jim bo tudi ranjenim stala ob strani belokranjska mladina, je to predvsem zasloga zgodovinske mladinske konference na Suhorju. Mladina se je poslej še bolj kakor prej žrtvovala za cilje Osvobodilne fronte, saj je skoraj ni bilo vasi, kjer bi v takratnih dnevi ne bili razni mitingi, ki so jih organizirali aktivni LMS in ki jih organizirali aktivni LMS, ki bi ne zbiral hrane in zdravilnih zelišč za partizanske bolnišnice.

Konferenca je obravnavala tudi vprašanje mladinske tiska. Mladina Bele krajine je sklozi vsa dobo NOB vzgajala mladi kader novinarjev, ki je izdajal mladinske liste, izmed katerih so mnogi prvi zagledali beli dan prav v Beli krajini. Mladina Bele krajine je bila tudi prvi sotrudnik mladinskih listov, tov. Boris Kidrič pa jo je navduševal, jo usmerjal in politično vzgajal. In nobena skrivnost ni, da je prenekatera žuljava roka preprostega mladina takrat prišla za pero in v mladinskih listih so se vrstili članki, pesmi, črtice itd.

Takšna je bila belokranjska mladina pred desetimi leti! Na njenih vzgledih nadaljuje svojo napredno pot tudi današnja belokranjska mladina, ki je udeležena prve mladinske okrajne konference na Suhorju za deseto obletnico te konference povabila v Crnomelj kot častne goste, hoteče se z nji poveseliti, obuditi z nji lepe spomine na takratni čas, hoteče se pri častnih gostih tudi učiti za svoje nadaljnje delo.

P. F. in L. Z.

Vatikan in Slovenci

Kasneje so se odnosi med profašističnimi jugoslovanskimi vladami in Vatikanom toliko izboljšali, da so 25. julija 1935 privedli do sklenitve konkordata. Ker je konkordat dal rimski Cerkvi velike privilegije, je naletel na enodušen odpor vsega jugoslovanskega ljudstva. Zato sta ga morala Korošec in Stojadinović umakniti iz dnevnega reda v parlamentu. Cilje Vatikana s tem konkordatom je kratko in jasno označil Stepinac, ko je 4. julija 1935 zabeležil v svoj dnevnik:

»Da je večja sloboda i dovoljno radnika (t. j. duhovnikov — op. S. F.) Srbija bi bila za 20 godina katolička.«

Ker te »svobode« rimska Cerkev v Jugoslaviji ni dobila s konkordatom, je po navodilih Vatikana z vsemi silami organizirala klerikalne fanatike v udarne klerofašistične čete in jih vzgajala za belogardistične in ustaške krvnike svobodoljubnih jugoslovanskih protifašistov, katolikov ter pravoslavnih...

Nepriazno politiko Vatikana do naših narodov so z vso nekrščansko trdoto zlasti občutili katoliški Slovenci in Hrvati, ki so po prvi svetovni vojni ostali v sužnosti pod Italijo.

Ob okupaciji Slovenskega Primorja 1918. leta so italijanski osvajalci v nepodpisnem letaku hinavsko zatrjevali: »Slovenici! Italija, velika država svobode, vam da iste državljanske pravice, kakor vsem drugim državljanom... Vaša vera je spoštovana, saj je katoliška vera, vera cele Italije...«

Tem lepim besedam so hitro sledila dejanja — preganjanje in zatiranje naših rojakov. Med dveletno vojaško okupacijo so italijanski imperialisti s tiho odobravitvijo Vatikana zaprli, internirali ali preganjali 61 slovenskih in hrvaških duhovnikov. Prizanesli niso niti najdoslednejšemu rimskemu katoliku dr. Antonu Mahničju,

14 ker se je zavzemal za pregnane duhovnike, poslal spomenico mirovni konferenci v Pariz in branil staroslovanski jezik v cerkvi.

Te stvari so precej znane. Manj znano pa je, na kak način se je tržaški škof dr. Andrej Karlin 1919. leta moral odpovedati svoji škofiji in se umaknit v Ljubljano k svojemu prijatelju škofu Jegliču. To ozadje nam v celoti pojasnjuje šele Jegličev dnevnik v zapisku 3. novembra 1919. leta:

»Sinoči sem dobil pismo od škofa Karlina, v katerem mi poroča, da je dne 26. oktobra dobil iz Rima po kardinalu de Lay poziv, naj se odpove škofiji, kakor je obljubil, da je pripravljen, in naj gre k svojemu prijatelju škofu ljubljanskemu.

Okoli Velike noči mi je škof Karlin sporočil, da ga Lahi ne marajo, da pa bo ostal, dokler bo mogel... Koj potem je škof šel v Rim. Tam mu je Gasparri povedal, da Lahi hočejo, naj on Trst avgusta v Rimu, so mi sv. Oče rekli, kako laška vlada nanje avgusta v Rimu, so mi sv. Oče rekli, kako Laška vlada nanje pritiska, naj škofa Karlina iz Trsta odstranijo, toda oni se branijo in čakajo trenutka, ko bo sklenjen mir in bodo potem ravnali po okolnostih...

Karlin sporoča v istem listu, kako ga je ta kratki, hladnokrvni poziv užalostil, vendar se je koj ovestil in je poslal kardinalu de Lay suho odpoved, sv. Očetu pa pismo, v katerem obžaluje, da je postal žrtev laškega nacionalizma...

Sv. Stolica ne bi trpela pri Slovencih na ugledu, ko bi se to dogodilo po končni dodelitvi Trsta laškemu kraljestvu in bi bil škof sam resigniral. Ali sedaj? In na ta način? Ugled papežev bo pri Slovencih trpel. Bog se nas usmili.»

Dne 5. decembra 1919 si je Jeglič zabeležil v dnevnik: »Danes je prišel škof Karlin. Izselil se je iz Trsta... Slovenci v Trstu in Istri so radi škofa Karlina silno razburjeni na Vatikan. Pripravljajo hud protest in hočejo Karlina nazaj.«

Škof Jeglič je 26. decembra 1919 pisal papežu »o razburjenosti

po Istri radi škofa Karlina in o grožnjah odpasti v pravoslavje...« Na to pismo je Jeglič 13. februarja 1920 dobil kratko zahvalo kardinala Gasparrija »za skrbna poročila o cerkveno-političnem položaju« — brez sleherne obljube ali zagotovila za preganjane duhovnike in škofo.

Medtem se je pri Jegliču zgasil goriški duhovnik Abram. O tem obisku si je škof Jeglič 14. februarja 1920 notiral v svoj dnevnik:

»Poslali so ga duhovniki iz škofij Gorica, Trst, Poreč, ki so te dni imeli mnogoštevilno obiskanih sestanek v Sežani... Razburjeno je ljudstvo, razburjeni so duhovniki in žalibog na Vatikan silno ozlovoljeni. Boli jih, da je moral oditi Karlin, da je škof tržaški postal Lah Bartolomasi in boje se, da odstranijo še nadškofa in jin popolnoma Lahom izroče. Sklenili so neke resolucije in spomenico, ki naj jo dva duhovna neseta v Rim sv. Očetu, kardinalu Gasparriju in kongregaciji episcoporum. Po pošti ne morejo poslati, ker imajo dokaze, da pisma, poslana papežu, v pisarnah (vaticanskih — op. F. S.) zadržijo ali v koš vržejo. Toda kako priti k papežu? Ker nadškof o teh korakih noče ničesar slišati, so sklenili naprositi mene, da naj grem z njimi... Obljubil sem, da pojdem z njimi, le premisliti moram zahteve, da vidim, če so pravilne in korektno.«

Dne 21. januarja 1920 se je Jeglič dokončno odločil: »Obljubil sem, da pojdem v Rim z deputacijo duhovnikov v zasednem ozemlju. Prosili bodo jasno in odločno a) naj sv. Stolica dodeli tržaškemu škofu Bartolomasi-ju Slovenca ali Hrvata kot pomožnega škofa za Slovence in Hrvate; b) naj Slovence in Hrvate v vsem ozemlju strne v eno od Lahov odvisno nadškofijo; nadškof Sedej naj ostane; naslednik naj bo Nemeč ali Hrvat; c) naj dopusti slovansko liturgijo; d) naj se pri imenovanju škofov ozira na želje duhovnikov... Ker se mi želje zde časi primerne, narodno upravičene, za cerkev in sv. Stolico zelo koristne, sem obljubil, da pojdem v Rim, naj spomenico le hitro priredijo. (Nadaljevanje prih.)

Prvi talci na Dolenjskem

Tako je bil v Gradacu 26. julija 1942

28. aprila 1942 ob osmi uri zjutraj so pri Radohovi vasi padli prvi talci v takozvani »Ljubljanski pokrajini«, pripeljani iz novomeških in ljubljanskih zaporov. Ko odkriva partizansko Novo mesto v sredo, 22. julija prvega izmed spomenikov, Savinškovega »Talca«, bo z njim počastilo spomin mučenecv svobode in vseh, ki so dali svojo kri in življenje, da demovlva svobodna ustvarja slavno sedanjost in mogočno prihodnost. V srcu Dolenjske, središču narodnoosvobodilnega upora, stoji kip talca in bo večno govoril nam in znancom o največjastnejši strani zgodovine, ko je dal samo novomeški okraj v boju za svobodo 2.429 žrtev.

Da je italijanski okupator leta na pomlad 1942 izdal razglas o streljanju talcev, ne pomeni še, da bi že pred tem njegovi vojniki ne pobijali nedolžnih ljudi. Njegov nemški zaveznik je na svojem zaslednem področju od prvega dne postopal z vso neprikrivostjo in od vsega začetka javno in jasno

sko taborišče ter streljanje talcev so bila tudi njegova preizkušena sredstva, ki jih je pokrival z žuljanjem o kulturni avtonomiji, redu in zakonitosti v senoi laktorske sekire. Od vsega početka so se tudi na ozemlju pod italijansko okupacijsko oblastjo množili poboji civilnega prebivalstva, le da o tem ni smela niti črka v jav-

JANKO JARC:

»Zdaj se bomo lahko pogovarjali,« je pisal razveseljeni vojak Darino Petrozzi svojemu prijatelju v Trstu in se že videl, kako se za ceno slovenske krvi vozi na tako zaželjeni dopust. Tež obljubi je dodal svoja zagotovila še vrhovni poveljnik italijanskih oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji, general Mario Roatta, ki je v svoji znanosti okrožnici 3C z dne 1. marca 1942. v poglavju X., točka 41 zapisal: »Dobro je treba vedeti, da ne bomo nikoli preganjali nikogar, ki bi v akcijah meje dovoljenega v dobri veri prekoračil.«

2. armade na Susaku. Do 8. septembra 1942 je to sodišče v 7036 postopkih proti 8146 obtožencem in obtoženkam izreklo 84 smrtnih obsodb, obsodilo 434 osebe na dosmrtno ječo, na tisoče oseb pa na kazni od trideset let navzdol. To sodišče ni sodilo samo ujetim partizanom in aktivistom, temveč tudi nedolžnim, po konfidentski mreži domačih prodajcev prijavljenim Slovincem, o čemer že dovolj priča že prosluli preserski proces.

Prvi je bil pred tem vojaškim tribunalom obsodjen na smrt Jože Mihelič iz Vavpčice vasi pri Semiču, komisar Belokranjske partizanske čete. Ujet je bil 3. novembra 1941. na Pribišju pri Gor. Lazah, kjer je bila njegova četa po izdaji nenadno napadena. Smrtno obsodba je bila izrečena 6. decembra in izvršena 9. decembra 1941. na strelišču ob Dolenjski cesti ob osmi uri zjutraj. Drugi je bil 16. decembra 1941. obsodjen na smrt narodni heroj Ljubo Serčer, ki je bil skupaj s petimi istočasno obsojenimi tovariši ustreljen 22. decembra 1941. blizu Vrbljen pri Igu. »Da bi se izognili prinašanju cvetja in zabavljanju na grobove« (akt v arh. XI. arm. zbora), je bilo truplo prvega prepeljano in pokopano v Trstu, Serčerjevo in tovaršev pa v Trzihu pri Trstu.

Za pomlad 1942 je italijansko vojaško poveljstvo v zvezi s III. ofenzivo proti jedru partizanske vojske v Jugoslaviji pripravljalo obširne vojaške operacije proti slovenskim partizanom in vsemu narodnoosvobodilnemu gibanju. Ze 19. januarja 1942. je bila »Ljubljanska pokrajina« razglašena za vojno področje, 23. februarja 1942. je bila Ljubljana obdana z žično ograjo, v njej pa so se začele prve množične aretacije in odganjanja v koncentracijska taborišča. Na poveljstvu XI. armadnega zbora ter na Visokem komisariatu so pripravljali obsežne ukrepe, ki naj bi zadeli vse prebivalstvo. Med njimi so bile tudi določbe o streljanju talcev.

1. marca 1942. je Vrhovno poveljstvo italijanskih oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo (Comando Superiore FF. AA. Slovenia - Dalmazia = Super-suda) izdalo »Okrožnico 3C« (Circolare 3 C), ki jo je podpisal Mario Roatta. To je bila knjižica predpisov za način bojevanja proti upornikom na Balkanu in je imela strogo zavezojočega se obrazca italijanskega okupatorja.

Da bi bil za zunanji svet ustvarjen nekak videz pravne postopanja, je bilo v času prvih ponesrečenih vojaških akcij proti partizanom na Krimu blizu Ljubljane po Visokem komisariatu v Ljubljani ustanovljeno »Izredno sodišče«, ki ga je že v novembru 1941 zamenjala »Ljubljanska sekcija vojaškega vojnega sodišča 2. armade«, ki je sicer poslovalo na sedežu

željeni meri vplivati na razpoloženje upornikov, ga je treba uporabljati osebam, ki so okrivljene in pripadajo družinam upornikov, ali pa so vsaj osumljene, da jih — rade ali nerade — podpirajo, in ki stanujejo v istem kraju (kjer se je namreč pripetil kak incident).

Predpisujem, da mi po očiščevalnih akcijah pošiljate za nadaljnjo uporabo sezname oseb, ki jih je mogoče z ozirom na njihovo nam škodljivo delavnost imeti za talce...

Takšna so bila splošna in podrobnejša navodila za ta človeškemu čutu za pravičnost najbolj odvraten ukrep.

7. aprila 1942 je general Mario Robotti s posebno brzojavko podrejenim divizijskim poveljstvom naročil:

»Stev. 02-2547. Z ozirom na okrožnico 3C poveljstva armade, prvi del, drugo poglavje, odstavek b):

Nujno mi za področje vsake odredene posadke javite poimenstveni seznam talcev, ki bodo z življenjem plačali izdajalske napade na vojaštvo.

Sezname je treba sestaviti takoj, da je navesti najprej ene, za katere je trdno ugotovljena krivda uporniškega ali komunističnega delovanja, pa potem dalje vse do navadnih osumljenecv.

General Robottis

Gradacski grad

Takšna so bila splošna in podrobnejša navodila, s katerimi je okupatorska oblast pripravljala izvršitev tega najodvratnejšega in človeškemu čutu pravičnosti najbolj nasprotujočemu ukrepu. Odslej so se še bolj polnile ječe in zapori v Ljubljani in na deželi. Za talce določene zapornike so zapirali predvsem v Ljubljani in vojašnici na Taboru, v Novem mestu pa na okrožnem sodišču. Poleg mnogih drugih so že v začetku aprila 1942 bili v Novem mestu zaprti Kramar Ivan, Kodrič Franc, Majcen Ivan in Zlajpah Franc, kot sta med aretiranci bila na Taboru Tatalovič Nikola iz Turnške Franc.

Tedni so se vlekli in nihče ni vedel, kakšna usoda jim je odmerjena. 24. aprila 1942 sta general Mario Robotti in Visoki komisar Emilio Grazioli izdala razglas o streljanju talcev. V noči med 25. in 26. aprilom so med postajama St. Vid pri Stični in Radohova vajo partizani napadli vojaški vlak (trajekt) s strani, pri čemer sta bila dva italijanska vojaka ubita, trije pa ranjeni.

(Se nadaljuje)

Težka so bila leta NOB za vse jugoslovanske narode. Tudi Slovinci smemo po vseh prebrodenih težavah ponosno gledati nazaj na dobo, ki je ena največjastnejših v naši zgodovini. In Bela krajina, ki je zasluženo prejela naziv »zibelka partizanstva«, je v tem času opravčila zaupanje vseh, ki so v deželici med Gorjanci in Kolpo stali takorekoč na mrtvi straži za pravice slovenskega naroda. Posebno Gradacani se še danes s ponosom spominjajo na trpljenje, ki so ga prestali pred enajstimi leti, prepričani, da so mnogo prispevali v skupni borbi za osvoboditev Bele krajine, za vzpostavitev prve ljudske oblasti in za iztreljenje izkoriščevalcev v domačem kraju.

Za najboljše sinove Gradaca se je težka doba začetnih borb pričela že leta 1941, takoj po ustanovitvi OF. Vso težo NOB pa so okusili v letu 1942, ko se je italijanski fašizem zares pokazal v svoji pravi luči tudi onim nejevernežem, ki so še upali, da so črnosrajčniki prinesli v Belo krajino pomirjenje in red. Leto 1942 in naslednje leto sta bili za mroge Gradacane žalostni čas spoznanja, pa tudi trpljenja. Mnogo hrabrih mož in fantov ter deklet je odšlo v gozdove k partizanom. Prisegli so, da se hočejo boriti

leziško postajo. Tamkaj so nesrečni na vročem soncu ves dan brez jedi in pižake čakali na vlak. Proti večeru so jih natrpali v živinske vagonne ter odpeljali na otok Rab. Obupen jok je nesrečnike spremljal vso pot od doma v izgnanstvo.

Partizani so seveda kanovali fašistično postopanje z nezadržanim prebivalstvom Gradaca. Pričele so se akcije in napadi na fašistične postojanke. Pri raznih spopadih s fašisti in z izdajalsko belo gardo so mnogi žrtvovali življenje za svobodo naše domovine. Med prvimi je padel Butala Jakob, krojač iz Gradaca. V spopadu pri Smarjetu je padel Zupančič Janko, njemu so sledili: Cerjan Slavko, Kovačič Martin, Kovačič Karel, Kovačič Pavle in še vrsta hrabrih borcev, katerih imena so danes vklesana v gradski spomenik vojnim žrtvam in borcem, ki so izkverveli za domovino. Gradac je v času NOB žrtvoval za svobodo preko 30 zavednih fantov in mož, 14 posestnikom je pogorelo vse, stanovaniške hiše in gospodarska poslopja. Danes imajo vsi že nove hiše, vojne rane so zaceljene, a spomin na prestano gorje in na žrtve je ostal kot grenek opomin vsem, ki žele pozabiti na trpljenje in rovariti proti ljudski oblasti.

Nič čudnega ni torej, če so si zavedni Gradacani izbrali letošnji 26. julij za svoj občinski praznik. V podziviljanju pravih strahot pred enajstimi leti, a s ponosno zavestjo, da njihovo trpljenje in žrtve, ki so padle za našo svobodo niso bile zaman, vabijo na proslavo občinskega praznika 26. julija 1953 vse, ki se žele z njimi razveseliti in v svobodi počastiti spomin na junake, katerih imena so vklesana v marmor gradskega spomenika.

Belokranjci! Zavedni Gradacani vas za 26. julij vabijo v svoj objem! Pridite in dokazite, da je Bela krajina še vedno pomorna na vzdevek: Bela krajina — zibelka partizanstva!

Delavnost učiteljskega zbora

Pevski zbor prosvetnih delavcev novomeškega okraja je imel tridnevni tečaj. V zboru vadil 96 prosvetnih delavcev pod vodstvom prof. Ervine Ropasove. Redko, temeljito delo, prizadevanost pevcev, resnost in strokovnost vaditeljice — vse to je na tečaju prišlo v polni meri do izraza. Koncertni program je zato zelo dobro pripravil. Dirigent Mitak pripravila za orkester SKUD »Dušan Jereba« spremljavo za mešani zbor. Okrajni Svet za kulturo in prosveto se živo zanima za razvoj pevske kulture.

Ob zaključku tečaja je orkester SKUD »Dušan Jereba« pod vodstvom dirigenta Mitaka pripravil koncertni program. Priznanji solisti prof. Marjanca Kalandova in tovariša Gernedelja in Skok so nam ob spremljavi klavirja ali orkestra nudili svojevrstno užitek. Hkrati z uspešnim nastopom pa smo občutili, kako velika je v Novem mestu potreba po akustični dvorani. Naši orkestri in zbori še vedno nastopajo ob praznovah v Domu ljudske prosvete, kjer zaradi primernega ozadja in stopra akustični učinek pri še tako popolnem, umetnikem izvajanju blesti.

S. K.

Vito Giobocnik: Talci

izpovedoval, da noče nič več in nič manj kot popolno izbrisanje slovenskega naroda. Tako je začel z zapiranj in z izseljevanjem, na pravični upor Slovincem pa je odgovoril s svojimi preizkušnimi sredstvi: zapor in nečloveško mučenje, koncentracijska taborišča, požig, poboj in streljanje talcev. Krvavordeči lepaki z imeni umrjenecv naj bi z vseh sten sezljali grozo med preplašene ljudi. Italijanski fašistični okupator je hotel doseči isti cilj, le da je ubral bolj ovinkasto pot in sledilje najslabšim vzglubom svoje tradicije kazal tudi sefa svoj dvojni obraz: sredi dal z nadhim človekoljubja opečeno blestečo kuliso dvatisočletne kulture, zadaj pa bodalo in režeče žrelo rimske volkulje. Uboj in umor, rop in požig, zapor, mučenje in koncentracij-

nost, vedo pa vsaj o nekaterih povedati nepopolno ohranjeni okupatorjevi dokumenti. Vse to divjanje okupatorske soldateske je bilo podpiranje po najvišjih vojaških oblasteh v deželi, ki so se tako popolnoma enačile s političnim fašističnim režimom in njegovo črnosrajčniško vojsko. Poleg številnih aretacij, odganjanj v koperske zapore in konfinirani, kar je bilo predvsem posel kvesture in Visokega komisariata, je poveljnik XI. armadnega zbora, general Mario Robotti, na jesen 1941. izdal svojim vojakom strogo zaupno povelje, da naj pri vsaki priliki, ko bi bili ogroženi oni ali njihova čast, rabijo orožje ter pridajo toje mamilo: kdor ustrelji civilno osebo, dobi mesec dni dopusta (dokumenti v arhivu XI. arm. zbora).

Pravo mnenje premnogih oficirjev italijanske vojske je z nedovorno jasnostjo izrazil podpolkovnik Giuseppe Agucel, ki je k nekemu uradnemu spisu pripisal to pripombo: Vse Slovence je treba brez usmiljenja pobiti kakor pse.

Takle so bile prave poteze za maso kulture in človekoljubja skrivajočega se obrazca italijanskega okupatorja.

Da bi bil za zunanji svet ustvarjen nekak videz pravne postopanja, je bilo v času prvih ponesrečenih vojaških akcij proti partizanom na Krimu blizu Ljubljane po Visokem komisariatu v Ljubljani ustanovljeno »Izredno sodišče«, ki ga je že v novembru 1941 zamenjala »Ljubljanska sekcija vojaškega vojnega sodišča 2. armade«, ki je sicer poslovalo na sedežu

Raztepeni, na zid pribiti in razpeti so zatisnili oči

3. AVGUSTA 1942
Iz borovskih gozdov sili preko Čačiča in Bezgovice kolona Lahov. Stražijo dragocen plen: mitraljeza kočevskega bataljona Milota, Zvonka Poja iz Ljubljane in še nekoga mehanika iz Notranjske. Zvonku žgo oči v nemirnem ognju. 22 let mu je. Enajstidesetega je šel iz Zadolbrave pri Ljubljani v partizane. Pritisnila je zima. V mrazu prstje otrpele, toda zima mine. Pomlad, cvetje, bunkerji, bombe. Poletje. Avgust. Prvega je dezertiralo neko dekle, domačinka. Se isti večer je pobegnilo k Italijanom. 2. avgusta je gorela vas Čačič pri Osilnici. 3. avgusta so se laške kolone vspale v borovske gozdove in požigale skrivališča za skrivališčem. Izdaja. Zvonku se je zdelo ozračje mirno. Na Kočevsko je pripeljal izpod Snežnika. Prepal bi v vasi Čačič. Pogorišče. Nič nenavadnega. Dosti je požganih vasi na Slovenskem. V kostu mu je leza dremavica. Speljal si je krompirja in utrujen zadremal.
»Avantila! V hipu je pokonci, toda že mu izbijajo puško iz rok.
»Avantila!

stepen. Ne ve. Tudi Zvonko ne ve. Izbili so mu ves spomin. Trije strašni dnevi. Zasliševanje in spet zasliševanje. Zvonko pa je govoril le eno: »Zase se borimo, za svoj narod! Kaj nam bočete? Pojdite domov in se tam borite za svoježale!«
Zbesnel italijanski poveljnik kriči. Soldatesina si odpenja pa sove. Vseh stošestdeset. Jerme-nje žvižga.

Kamioni enakomerno brende. Čez Cabranko morajo peš. Zadržljje stopajo na slovensko zemljo.
Sola v Papežih. Razmajane, ožgane stene. Zid je črn, sajast. Kmalu rdi. Kri treh partizanov polzi na zemljo v drobnih, tankih curkih. Italijani so jih bili pobili in razpeti na zid, Jerme-

nje žvižga. Nato nagreblejo zemljo čeznje.

Toda v tem že siplje strojnica iz hoste, dolge, žgoče rafale: »Še smo tu, še smo tu!«

Trije partizani spe na pokopališču v Čačiču. Obiščete jih, da ne bodo sami. Dan vstaje je dan, ki nam razplamteva srca v nemem ogorenju in vabi spomine.

Zveza borcev okraja Kočevje bo letos ob 11. obletnici njih junaka smrti odkrila na osnovni šoli v Papežih spominsko ploščo.

Po spominih Toneta Ožbota Vinko B.

Stori tam gori partizan
Stoji tam v gori partizan, ozira se v nižavo, trda mu puška silska dljan, šel v borbo bo kravivo. Še tujec plje našo kri, razdira dom, družine, vihar nad njim naj zahruml, da z naše zemlje zgine. Stoji tam v gori partizan, in kliče nam v dolino: »Vsi mladi fantje in možje branite domovino!«

Obnovljena sola v Papežih, na kateri bodo v sredo, 22. julija odkrili spominsko ploščo

Cesta iz Dobrnica v Mirno peč žge ko žerjavica. V zraku visi sopran julijski dan. Nad Smavrskimi goricami se spretstavajo trije vrani. Bo spet dež? Med tretjem se beli kame-nje. Južno od gorice je gozd; vse do Globodola. Nad cesto pred Springarjevo zidanico je kup razmetanega kamenja. Vmes raste koprivje in plevel. Tu je stal nekdo dom Jakobčeve matere. Imela je naguban obraz in precej let. Imela je tudi kokiši in rada je delala. Vsako ped zemlje je na pomlad preklopala in natrosila semenja čez. Potem je posedala ob večerih na klopi pred hišo in gledala kako jablane cveto. Sence so se polagoma gostile in mrak je vse hitreje lezel iz hoste. Nekega dne je umrla.
Menda je tisto napol leseno, napol zidano hišo kupil ali nasledil čevljar Pust iz Globodola. S seboj je pripeljal ženo in mater. Potem so prišli otroci. Dve hčerki. Na samotni domačiji je iz dneva v dan močnejše utripalo življenje. Pust je skrbel za čebule, čevlje in kamenito reber, a žena za hčerki. Bili sta lepo oblečeni in tudi v šoli zelo pridni. Med vojno je delal Pust za partizane. Nikjer se ni raztrgalo v tistih časih toliko obutve kakor v hosti. Večkrat je kdo prezebel in lačen trkal na vrata. Nikjer se ni človek v tistem času tako izlakotil kakor v hosti. In napočil je tisti strašni dan.

„JOJ, STROP!“

In napočil je tisti strašni dan. Ze v jutru so žvižgale krogle v smavrsko hosto. Kdo bi vedel odkod? Cesta je bila natrupana z Nemci. Prodrali so od Žužemberka skozi Dobrnje, Vrbovec, Rdeči kal na Mirno peč. Ko so prišli pod Smavrsko gorico, so jih partizani obsipali z rafali. Bilo je, kot bi se odprl pekel.

Bilo je, kot bi se odprl pekel. ... C pridejo tudi sem...? Zena nemirno bega z očmi po počenih sipah.

Pust ne verjame: »Na samoti smo. Pa če; ubijal nisem!«
»Mama, kaj tudi ubijajo?«
»Tebe menda ne bi. Otrok si še. In ljudje so kot mi. Doma imajo hiše, krave, kokiši in prav take majhne punčke, kot si ti; ali pa fantke.«

»Tudi mačke in Murlja ne bi? Otrok s široko razprtimi očmi gleda mater.
»Seveda! Nel kaj ti blodišjo po glavi take neumnosti? Mati se s trudom nasmehne, toda skrbi ji nečofjo s čela. Mimo oken brendajo krogle. Od detonacij se udaja pod. Sipe šklepečejo.

»Križ božji, kako bobni! Saj se vse rušile! Pust pogleda skozi okno in je bled kot stena: »Tu so, hudiči! To je konec!«

Krog hiše se gnetje zelene uniforme. Iz mitraljskih cevi nenehno skačejo kratki, rdeči plamenčki. Streha je v hipu v ognju. Pust plane iz hiše, za njim hoče družina. Pred vrati je zid mitraljskih cevi.
»Banditen! Mars!«

Pust se sesede ob peči na klopi. Iz izsušenega grla ne more spraviti glasu. Ko bi imel vode! Vode in zraka. Strop prasketa. Skozi špranje sili vedno bolj črn dim. Po steni zapraskajo krogle. Otroka brezmočno ječita in si s pestmi otrata oči.

»Kje ste, dragi moj!« Na pragu kleca stara mati. Rada bi se dotipala do domačih, toda v nogah nima več moči. Parde. Hip nato steza roke po podu. S prsti vse počasneje razgreba žerjavico, ki se je usula iznad podbojev.

»Mama, kako pečete!« Najmlajša stresa z glavo. Strah je je s prsti iskati po laseh. Velika, rdeča iskra je spet kanila s stropa in se ji zapletla med rumene kodre.
»Bodimo skupaj, dragi moj! To je naša zadnja ura.« Pust sega z ožganimi rokami po družini.
»Joj, strop!«
Pogorišče se je še dolgo kadilo. Pust in njegova žena sta sedela ob peči, a hčerki zdrav. Stara mati bi rada k družini; ležala je čez prag z delnico na podu.
Cesta iz Dobrnica v Mirno peč žge ko žerjavica. V zraku visi sopran julijski dan in trije oblački nad Smavrskimi goricami. Spet bo dež! Pred Springarjevo zidanico je kup s plevelom preraščenega kamenja. Stal je tam nekoč Pustov dom, Pustov ponos in Pustova sreča.
Malo ljudi pešači v vročih popoldnevih po razbeljeni cesti. Tu pa tam se kdo ustavi in začuden strmi v kameno groblje. Kdo je živel tu v samotih? So se ljudje morda izselili? — Ča brisje spomine. In tuječ zamahne z roko in se napoli spet napreje po razbeljeni cesti.
Po spominih Ivana Koporeca V. B.

BORCI

1. ARKO Jože, rojen 1913 iz Kočevja, padel ob priliki nemške ofenzive leta 1943. 2. ARKO Jože, rojen 1917 iz Kočevja, padel 1944 na Stajerskem. 3. ANZLOVAR Alojz, rojen 1921 iz Kočevja, padel 1943 pri Mirni peči. 4. ARKO FILIP, rojen 1900 iz Spodnjega Loga, padel 1944 v Spodnjem logu. 5. ANTONCIC Stanko, rojen 1920 v Livoldu, padel 1944 pri Rajhenburgu. 6. BEDINA Slavko, rojen 1919 v Jelendolu, padel februarja 1945 na Stajerskem. 7. BITORAJC Jože, rojen 1920 v Kočevju, padel marca 1943 na Dolenjskem. 8. BATINICA Angela, rojena 1926, padla maja 1944 na Suhorju. 9. BLAUSTAJNER Jože, rojen 1925 v Kočevju, padel januarja 1945 na Koroskem.

10. BATINICA Vladimir, rojen 1922 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Fari pri Kočevju. 11. BATINICA Aleksander, rojen 1922 v Kočevju, padel oktobra 1943 pri Vrhniki. 12. BASTAR Anton, rojen 1908 v Kočevju, ponesečil se v NOV septembra 1943 pri Stari cerkvi. 13. BARTOLJ Edvard, rojen 1907 v Kočevju, padel novembra 1943 na Vrhu pri Fari. 14. BENOLIC Jože, rojen 1905 v Kočevju, padel v roški ofenzivi avgusta 1942. 15. BABIC Jože, rojen 1903 v Kočevju, padel septembra 1943 v Kočevju. 16. BREGANT Pavel, rojen 1894 v Kočevju, padel oktobra 1944 na Koroskem. 17. BITORAJC Filip, rojen 1921 v Kočevju, padel aprila 1943 pri Beli cerkvi - Novo mesto. 18. BENCINA Ivan, rojen 1898 v Travniku - Loški potok, ujet v Rogu, odpeljan v Novo mesto, ustreljen septembra 1942 v Novem mestu. 19. BENCINA Franc, rojen 1914 v Dolgi vasi, padel oktobra 1943 pri Sv. Križu. 20. BOTNAR Alojz, rojen 1923 v Dolgi vasi, padel avgusta 1942 v Lašah pri Dvoru. 21. CAR Anton, rojen 1919 v Kočevju, padel 1943 v Polici - Grosuplje.

22. COLNAR Stefan, rojen 1925 v Kočevju, padel oktobra 1943 pri Rakeku. 23. COLNAR Pavel, rojen 1903 na Bregu, padel oktobra 1943 na Krkovem pri Kolpi. 24. CUK Mirko, rojen 1921 v Kočevju, padel junija 1943 pri Smarju. 25. CERO Ivan, rojen 1925 v Kočevju, padel maja 1944 na Golici - Karavanke. 26. CERO Aleksander, rojen 1921 v Kočevju, padel novembra 1944 v Rutah - Karavanke. 27. BONCINA Drago, rojen 1924 v Stari cerkvi, padel marca 1943 v Primorski brigadi. 28. DOMBI Aleksander rojen 1919 v Kočevju, padel decembra 1943 na Jesenicah. 29. DOMBI Aleksander rojen 1895 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Trnovcu. 30. DOMBI Viktor, rojen 1920 v Kočevju, padel 1944 v Brodu pri Kolpi. 31. DOMBI Zvonko, rojen 1923 v Kočevju, padel aprila 1944. 32. DUSEK Franc, rojen 1923 v Kočevju, ranjen, umrl decembra 1943 v Livoldu. 33. FURLANIC Dinko, rojen 1926 v Kočevju, padel 1944 pri Celju. 34. GAZVODA Stanko, rojen 1922 v Kočevju, padel jeseni 1944 na Goriski fronti. 35. GORSIC Danijel, rojen 1923 v Mlaci, padel marca 1943 v Gubčevci brigadi.

36. GRUDEN Ciril, rojen 1914 v Dolgi vasi, padel novembra 1944 v Iloksvem. 37. HENIGMAN Lojze, rojen 1924 v Kočevju, padel novembra 1944 v Koprivniku. 38. HEFERLE Marija, rojena 1915 v Kočevju, umrla na posledicah ran marca 1944 v Kočevju. 39. HIRS Franc, rojen 1904 v Mahovniku, padel marca 1943 pri Ugariju - Ribnica. 40. HOCEVAR Anton, rojen 1903 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Petriču ob Kolpi. 41. HAFERLE Ivan, rojen 1912 v Kočevju, padel 1943 neznanu kje. 42. HITI Karel, rojen 1917 v Kočevju, padel aprila 1944 pri Trličju. 43. HITI Ivan, rojen 1909 v Kočevju, padel 1944 v Starem bregu. 44. HOCEVAR Jože, rojen 1897 v Kočevju, padel 1944 pri Zuzemberku. 45. JAKOS Feliks, rojen 1907 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Gorenju pri Kočevju. 46. JAGODIC Alojz, rojen 1903 v Kočevju, padel 1943 v Rogu. 47. JAJTIC Mirko, rojen 1927 v Kočevju, padel septembra 1943 na Turjaku. 48. JURC Milan, rojen 1928 v Kočevju, padel junija 1944 pri Hrušici - Novo mesto.

49. JANEZIC Rihard, rojen 1914 v Kočevju, padel oktobra 1943 pri Rihnici. 50. JERIC Franc, rojen 1925 v Kočevju, padel januarja 1945 pri Sv. Križu - Litijska. 51. KASTELIC Martin, rojen 1912 v Kočevju, padel julija 1944 v Slov. Bistrici. 52. KOVACIC Anton, rojen 1913 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Rakitnici. 53. KARNICNIK Leopold, rojen 1910 v Kočevju, padel junija 1942 pri Bosljevem. 54. KLARIC Jakob, rojen 1910 v Kočevju, padel novembra 1944 pri Zuzemberku. 55. KNAPIC Polde, rojen 1922 v Kočevju, padel januarja 1945 na Rogu. 56. KAMSEK Adolf, rojen 1925 v Kočevju, padel januarja 1945. 57. KOSEK Franc, rojen 1897 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Trnovcu. 58. KOCEVAR Jože, rojen 1897 v Kočevju, padel februarja 1944 v Polomu. 59. KENDA Ivan, rojen 1910 v Kočevski reki, padel 1943. 60. KUM Franc, rojen 1917 v Kočevju, padel maja 1945 na Stajerskem.

„Svoboda, ki tako si draga, kot ve le ta, ki zate da življenje!“ (DANTE)

Seznam žrtev iz let NOB občine Kočevje

61. KRASEVEC Jakob, rojen 1910 v Kočevju, padel septembra 1943 na Primorskem. 62. KORSIC Franc, rojen 1921 v Kočevju, padel avgusta 1944 pri Lašah. 63. KUZNIC Franc, rojen 1915 v Cvitlerjih, padel avgusta 1942 v Podstenuh. 64. KOVACEVIC Milan, rojen 1920 v Kočevju, padel septembra 1943 v Zg. Kamnici. 65. KOVACIC Tone, rojen 1910 v Kočevju, padel oktobra 1944 v Rakitnici.

66. KRESE Viljem, rojen 1919 v Kočevju, padel 1945. 67. KRESE Anton, rojen 1922 v Kočevju, pogrešan od leta 1942. 68. KNAVS Franc, rojen 1917 v Kočevju, padel 1945 pri Uršnih selih. 69. KNAVS Jože, rojen 1922 v Livoldu, padel junija 1944 pri Bosljevem. 70. KOVAC Anton, Livold, padel v NOV. 71. KOSMRLJ Anton, rojen 1902 v Livoldu, padel 1944 v Podhosti - Toplice. 72. KOTAR Jože, rojen 1919 v Dolgi vasi, padel decembra 1942 v Starem bregu. 73. KOC Alojz, rojen 1900 v Dolgi vasi, padel avgusta 1942 v Starem logu. 74. KOTNIK Jakob, rojen 1910 v Lepesju, padel junija 1944 pri Mirni peči. 75. KOTNIK Maks, rojen 1923 v Lepesju, padel februarja 1944 v Hrastju pri Celju. 76. KOTAR Pavel, rojen 1906 v Dalinem vrhu, padel avgusta 1942 v Podstenuh.

77. LAMPE Ferdinand, rojen 1924 v Kočevju, ujet od Bega avgusta 1943 in pogrešan. 78. LICEN Milan, rojen 1919 v Kočevju, padel novembra 1941 pri Krki - Stična. 79. LESIC Mirko, rojen 1914 v Dolgi vasi, padel februarja 1944 v Savinjski dolini. 80. LOVSIN Ferdinand, rojen 1926, ustreljen aprila 1945 v Vel. Lašah. 81. LINDIC Cvetko, rojen 1921 v Livoldu, padel avgusta 1942 pri Spodnjem Logu. 82. LAMPE Ferdinand, rojen 1924 v Kočevju, padel pri Trebnjem. 83. MAVRIN Ferdinand, rojen 1912 v Kočevju, umrl v bolnici Lašček aprila 1943. 84. MIHELIC Stefan, rojen 1923 v Kočevju, pogrešan od leta 1944. 85. MAZZONI Karol, rojen 1918 v Kočevju, padel decembra 1944 pri Metliki. 86. MUHIC Jože, rojen 1925 v Kočevju, padel junija 1944 v Kumrovi vasi. 87. MUTIZAVORIC Mugbil, rojen 1912 v Kočevju, padel 1943 na Colnarskem hribu. 88. MARINCELJ Anton, rojen 1917 v Kočevju, padel februarja 1943 na Polici pri Višnji gori. 89. MUROVIC Vinko, rojen 1923 v Kočevju, padel aprila 1942 v Banji loži. 90. MATELJKO Evgen iz Kočevja, padel maja 1945 na Primorskem.

91. MARIN Alojz, rojen 1903 v Livoldu, padel maja 1945 pri Ribnici. 92. MIHELIC Miha, rojen 1915 v Slovenji vasi, padel oktobra 1943. 93. MARINSEK Alojz, rojen 1922 v Stari cerkvi, padel maja 1944 v Zagorju. 94. NOVAK Slavko, rojen 1925 v Mahovniku, ujet julija 1942 in ustreljen v Kočevski reki. 95. NIK Ludvik, rojen 1918 v Slovenski vasi, padel novembra 1944 v Uran planini - Bosna. 96. NOVAK Anton, rojen 1924 v Dolgi vasi, padel maja 1943 na Veseli gori - St. Rupert. 97. NOVAK Vinko, rojen 1927 v Dolgi vasi, padel 1943 v Tihobojju. 98. OZURA Jože, rojen 1914 v Oslinici, pogrešan od maja 1944. 99. OGEN Albin, rojen 1924 v Kočevju, padel decembra 1943 v Kočevju.

100. OZBOLT Jože, rojen 1925 v Crnem potoku, padel decembra 1942 pri Metliki. 101. OMERZA Ivan, rojen 1921 v Livoldu, padel marca 1943 v Jelenovem zlebu. 102. OMERZA Ernest, rojen 1926 v Livoldu, padel marca 1945 pri Muho vasi. 103. PERENIC Jože, rojen 1922 v Mahovniku, padel septembra 1944 v Stanjelu na Krasu. 104. PRIJATELJ Anton, rojen 1924 v Kočevju, padel aprila 1944 pri Kozjaku. 105. PIRIH Viktor, rojen 1927 v Ribnici, pogrešan od leta 1943. 106. PADOVAC Tončka, rojen 1926 v Kočevju, padla februarja 1945 pri Sv. Duhu-Slovenj Gradec. 107. PERENIC Janez, rojen 1924 v Mahovniku, umrl na posledicah ran septembra 1943 v Jasniku. 108. PANTAR Jakob, rojen 1901 v Novem kotu, padel februarja 1945 pri Zuzemberku. 109. POJE Jože, rojen 1920 v Livoldu, pogrešan od septembra 1943. 110. POJE Janez, rojen 1920 v Livoldu, padel junija 1944 pri Mali peči. 111. PRIMOZIC Viljem, rojen 1921 v Kočevju, padel aprila 1942 pri Zuzemberku. 112. PUCELJ Mihael, rojen 1905 v Kočevju, padel februarja 1945. 113. PERSOLJAK Jakob, rojen 1900 v Kočevju, padel decembra 1944 v Vrbskem. 114. PUTRE Ivan, rojen 1925 v Kočevju, padel aprila 1944 na Stajerskem. 115. RUS Ivan, rojen 1909 v Kočevju, umrl v bolnici januarja 1945 v Sremski Mitrovici. 116. RUS Rudi, rojen 1912 v Kočevju, padel oktobra 1943 pri Vrhniki. 117. RENTH Dušan, rojen 1922 v Kočevju, padel julija 1944. 118.

REMIH Martin, rojen 1915 v Kočevju, padel septembra 1942 na Rogu.

119. REMIH Ivan, rojen 1914 v Kočevju, padel aprila 1942 v Savirjski dolini. 120. RUS Ivan, rojen 1919 v Dolgi vasi, padel 1942 v roški ofenzivi. 121. SPILETIC Jakob, rojen 1911 v Kočevju, padel marca 1944 v Beli krajini. 122. SPILETIC Mirko, rojen 1915 v Kočevju, padel decembra 1942 v Suhadolcu. 123. SAMIDA Adolf, rojen 1916 v Kočevju, padel v Rogu avgusta 1942. 124. SELAK Ivan, rojen 1905 v Kočevju, padel maja 1944 pri Sela-Sumberk. 125. SELAK Jože, rojen 1914 v Kočevju, padel spomladi 1943 na Hrvatskem. 126. STARIC Edita, rojena 1924 v Livoldu, padla 1943 v Sercejevci brigadi. 127. SENICA Franc, rojen 1920 v Kočevju, padel aprila 1944 v Dobrni pri Celju.

128. SENICA Stanko, rojen 1920 v Kočevju, padel 1943 v Jelenovem zlebu. 129. SOBA Miha, rojen 1909 v Kočevju, ponesečil se z mino pri Zagrebu januarja 1944. 130. SERCER Jakob, rojen 1906 v Kočevju, padel oktobra 1943 v Rakitni pri Ljubljani. 131. SKODA Franc, rojen 1910 v Dragi, padel marca 1945 v Strugah. 132. SENICA Franc, rojen 1917 v Kočevju, padel 1945 na Stajerskem. 133. SENICA Stanjlen, rojen 1920 v Kočevju, padel

BORCI KOČEVSKEGA BATALJONA LETA 1942: Stojte - od leve proti desni - : Grebenc Leopold, Ignac ? , Vidic-Miljskajk, Levstek Franc, Miloš in Zakotnik Stane Johana. Sedijo: (od leve proti desni) K arničnik Ignac-Nace, Povh Franc-Bogdan, Marincelj Anton-Janko, in Cuk Mirko-Murtes.

1943 v Jelenovem zlebu. 134. SUBLER Josip, rojen 1920 v Kočevju, padel februarja 1944. 135. SPELIC Jože, rojen 1902 v Kočevju, padel avgusta 1942 v vasi Lipje.

136. SKULJ Viktor, rojen 1911 v Zdenški vasi, padel marca 1943. 137. TROHA Jurij, rojen 1914 v Kočevju, padel aprila 1945. 138. TROHA Franc, rojen 1896 v Kočevju, umrl v partizanski bolnišnici Bari - Italija. 139. TURK Filip, rojen 1915 v Livoldu, ubit julija 1942 v Prezidu. 140. TOMSIC Ludvik, rojen 1908 v Kočevju, ubit aprila 1942 v Stari cerkvi. 141. VELICKI Gaber, rojen 1914 v Kočevju, padel oktobra 1944 na Svinjski planini. 142. VIDMAR Ciril, rojen 1924 v Kočevju, padel avgusta 1942 v bolnišnici Bele vode. 143. VISIONAR Alojz, rojen 1910 v Salki vasi, padel januarja 1945 na Stajerskem. 144. VIDIC Franc, rojen 1921 v Kočevju, padel aprila 1944 v Moravčah.

145. VIDENIC Albin, rojen 1920 v Kočevju, padel avgusta 1944 pri Sodražici. 146. VIDIC Jože, rojen 1914 v Kočevju, padel oktobra 1942 pri Borovnici. 147. VONCINA Ciril, rojen 1925 v Livoldu, padel 1943 pri Zuzemberku. 148. VONCINA Alojz, rojen 1903 v Livoldu, padel decembra 1943. 149. VERTELJ Anton, rojen 1904 v Livoldu, umrl marca 1945 v bolnišnici »Franja« na Primorskem. 150. VERTELJ Tomaž, rojen 1913 v Livoldu, pogrešan od leta 1945. 151. VIDMAR Avgustin, rojen 1924 v Stari cerkvi, padel oktobra 1943. 152. ZGONC Anton, rojen 1911 v Kočevju - Salka vas, padel junija 1944 v Ribnici na Pohorju.

153. ZAKOVSEK Edvard, rojen 1921 v Kočevju, zaradi zastrupljenja umrl marca 1944. 154. ZAJC Gustel, rojen 1907 v Livoldu, padel marca 1945 pri Cerknem na Primorskem. 155. ZNIDARŠIC Anica, rojen 1924 v Livoldu, padla 1943 pri Metliki. 156. ZNIDARŠIC Franc, rojen 1918 v Kočevju, padel januarja 1945 v Ajdovcu. 157. ZNIDARŠIC Anton, rojen 1921 v Salki vasi, padel 1944 na Lučarskem vrhu. 158. BABIC Jože, rojen 1900 v Kočevju, padel septembra 1944 v Kočevju. 159. ŠIFTER Ivan, rojen 1880 v Kočevju, padel novembra 1944 na Rogu.

TALCI:

1. AHAC Karol, rojen 1908 v Kočevju, ustreljen aprila 1942 v Ljubljani. 2. BOC Anton, rojen 1924 v Kočevju, ustreljen maja 1942 v Dolgi vasi. 3. BOC Boris, rojen 1900 v Kočevju, ustreljen maja 1942 v Gramozni jami. 4. BREGANT Anton, rojen 1921 v Kočevju, aretiran in pogrešan. 5. DEJAK Ignac, rojen 1920 v Kočevju, ustreljen septembra 1942 v Zadolju pri Ribnici. 6. DEJAK Ludvik, rojen 1918 v Kočevju - Blate, ustreljen avgusta 1942 v Klečah.

7. ENSIEDLER Martin, rojen 1911 v Kočevju, ustreljen maja 1944 v Zagorju ob Savi. 8. FINC Alojz, rojen 1910 v Kočevju, ustreljen oktobra 1942 v Grosuplju. 9. HITI Karol, rojen 1918 v Kočevju, ustreljen januarja 1944 v Begunjah. 10. HOCEVAR Janko, rojen v Mlaci, ustreljen maja 1942 v Ljubljani.

11. HUDOLIN Ivan, rojen 1924 v Stari cerkvi, ustreljen avgusta 1942 v Starem logu. 12. JUKIC Anton, rojen 1910 v Kočevju, ustreljen januarja 1942 v Kočevski reki. 13. JUZNIC Alojz, rojen 1919 v Livoldu - Mavec, ustreljen maja 1942 v Livoldu. 14. KNAVS Anton, rojen 1906 v Sredni vasi, ustreljen avgusta 1942 v Dragi. 15. KASTANEK Leopold, rojen 1883 v Livoldu, ustreljen maja 1942 v Livoldu. 16.

Italijanov maja 1942 v Kočevju.

43. ZAKRAJSEK Stanko, rojen 1921 v Stari cerkvi, ubit avgusta 1942 v Starem logu. 44. ZALAR Vinko, rojen 1927 v Mlaci, ubit leta 1942 na Pughledu. 45. ZAJC Julijana, rojen v Livoldu, leta 1945 od Nemcev aretiran, med potjo Kočevju-Stara cerkev ustreljena. 46. ZNIDARŠIC Anton, rojen 1914 v Kočevju, ustreljen septembra 1942 v Trebnjem. 47. GORJAN Drago, rojen 1914 v Gorenju, ustreljen maja 1945 v Ljubljani. 48. GRMOVSEK Anton, rojen 1899 v Dolgi vasi, ustreljen maja 1942 v Dolgi vasi. 49. GRUDEN Mihael, rojen 1909 v Dolgi vasi, ustreljen oktobra 1942 v Kočevju. 50. GRUDEN Andrej, rojen 1912 v Dolgi vasi, ustreljen oktobra 1943 na Hrvatskem.

OSTALE ŽRTVE

1. ANDLOVIC Rafael, rojen 1921 v Kočevju, umrl decembra 1944 v Dachau. 2. ARKO Jožeta, rojen 1894 v Kočevju, umrla 1944 v Dachau. 3. ARKO Jože, rojen 1898 v Kočevju, umrl 1943 na poti iz taborišča. 4. AHCIN Alojz iz Kočevja (ni podatkov). 5. BEDINA Joško, rojen 1923 v Jelendolu, umrl maja 1945 v Ausvitzu. 6. BAVCAR Stanislav, rojen 1935, ubit od ročne bombe oktobra 1944 v Kočevju. 7. BREGANT Anton, rojen 1921, umrl v interna-

1906, umrla na posledicah bombardiranja v Kočevju. 15. HOCEVAR Ivan, rojen 1891 v Stari cerkvi, umrl 1944 v Dachau. 16. HUDOKLIN Katarina, rojen 1920 v Stari cerkvi, umrla v Nemčiji. 17. HENIGMAN Franc, rojen 1920 v Kočevju, ubit februarja 1943. 18. HORVAT Franc, rojen 1917 v Dolgi vasi, umrl julija 1943 na Rabu. 19. HERLAH Jože iz Kočevja (ni podatkov).

20. JENKO Peter, rojen 1894 v Mahovniku, umrl na poti iz internacije januarja 1944. 21. JANEZ Damjan, rojen 1901 v Ribnjaku, umrl januarja 1945 v taborišču Dachau. 22. KLARIC Jože, rojen 1901 v Novih selih, umrl 1944 v Dachau. 23. KASTELIC Franc, rojen 1899 v Kočevju, ubit novembra 1944 pri bombardiranju Kočevja. 24. KRIZ Ivan, rojen 1928 v Mlaci, umrl septembra 1943 na Rabu. 25. KRAJSEK Jože, rojen 1900 v Kočevju, umrl januarja 1943 na Rabu.

26. KLARIC Anton, rojen 1911 v Moravi, ubit od Italijanov aprila 1942 pri Preži - Kočevska reka. 27. KNAVS Alojz, rojen 1904 v Mali gori, ubit septembra 1942 v Kočevju. 28. KNAVS Janez, rojen 1904 v Mali gori, ubit septembra 1942 v Kočevju. 29. KORUZAR Martin, rojen 1906 v Livoldu, umrl decembra 1942 na Rabu. 30. KLEPAC Alojz, rojen 1897 v Dolgi vasi, umrl januarja 1943 na Rabu. 31. KROJC Jože, rojen 1897 v Dolgi vasi, umrl v internaciji februarja 1944. 32. KASTELIC Franc iz Kočevja (ni podatkov). 33. KOLAR Jože iz Kočevja (ni podatkov). 34. KONFILI Anton iz Kočevja (ni podatkov). 35. Lavrič Jože, rojen 1904 v Kočevju, umrl februarja 1945 v Dachau. 36. LENASI Avgust, rojen 1888 v Kočevju, ubit novembra 1943 ob bombardiranju Kočevja.

37. LEVSTEK Jernej, rojen 1862 v Mahovniku, umrl januarja 1945 na posledicah zapore v Ljubljani. 38. LIPOVEC Alojz, rojen 1919, umrl junija 1944 na posledicah internacije. 39. LOVSIN Jože, rojen 1889 v Livoldu, umrl januarja 1943 na Rabu. 40. MLAČAR Janez, rojen 1941, umrl septembra 1942 na Rabu. 41. MLAČAR Jože, rojen 1896 v Starem kotu, umrl novembra 1942 na Rabu. 42. MLAČAR Anton, rojen 1942 na Rabu in umrl oktobra 1942. 43. MLAČAR Franc, rojen 1866, umrl novembra 1942 na Rabu. 44. MUHVIC Jože, rojen 1894 v Livoldu, umrl novembra 1942 na Rabu. 45. MIKULIC Jože, rojen 1878 v Dolgi vasi, umrl januarja 1945 v taborišču v Nemčiji.

46. MLAČAR Jurij iz Kočevja (ni podatkov). 47. MIHELIC Minka iz Kočevja (ni podatkov). 48. HITI Franc iz Kočevja (ni podatkov). 49. MISIC Karel iz Kočevja (ni podatkov). 50. MAVZER Alojz iz Kočevja (ni podatkov). 51. NAGLIC Alojzij, rojen 1904 v Drežniku, ubit aprila 1942 na Preži. 52. NOVAK Ivan, rojen 1888 v Dolgi vasi, ustreljen 1945 v internaciji. 53. NAGLIC Anton, rojen 1894 v Stelem potoku, umrl januarja 1943

na Rabu. 54. PETERLIN Ana, rojen 1924 v Kočevju, ubita novembra 1944 od granate. 55. PALCIC Anton, rojen 1900 v Mahovniku, umrl septembra 1944 v taborišču Minek - SSSR. 56. POJE Olga, rojen 1927 v Novem kotu, umrla februarja 1943 v Gonarsu. 57. PONIČVAR Ivan ml. rojen 1924 v Mlaci, umrl decembra 1942 na Rabu. 58. PONIČVAR Ivan, rojen 1892 v Mlaci, umrl decembra 1942 na Rabu. 59. POVH Franc iz Kočevja (ni podatkov).

60. REBERSEK Rudolf, rojen 1903 v Kočevju, umrl decembra 1942 v Padovi. 61. SELAK Pavle, rojen 1908 v Kočevju, v borbi 1943 ujeti Nemci, odpeljan v Dachau in umrl. 62. SMOLIC Lovro, rojen 1894 v Kočevju, ubit februarja 1944 v Dolenji vasi. 63. SAMIDE Anton iz Kočevja (ni podatkov). 64. STOLFA Veruša, rojen 1912 v Kočevju, ubita ob bombardiranju bolnišnice v Novem mestu oktobra 1943. 65. SKRJAVAC Kristina, rojen 1891 v Kočevju, zgorela novembra 1944 v Rozenbruh.

66. STALCER Ivan iz Kočevja (ni podatkov). 67. TREBUSAK Stefa, rojen 1905 v Kočevju, ubita novembra 1944 pri napadu na Kočevje. 68. TROHA Marija, rojen 1863 v Starem kotu, ubita julija 1942 v Starem kotu. 70. TROHA Valentin, rojen 1905 iz Kočevja, umrl v Dachau. 71. TROST Savo, rojen 1922 iz Kočevja, pogrešan od leta 1941. 72. TURK Srečko, rojen 1942 iz Livolda, umrl na Rabu. 73. TOMSIC Alojz iz Kočevja (ni podatkov). 74. TRSIC Olga iz Kočevja (ni podatkov). 75. TRPIN Urban, rojen 1897 iz Dolge vasi, bil zaprt v Rimu, na posledicah umrl v Vipavi 1946.

76. URH Matija, rojen 1906 iz Livolda, umrl decembra 1942 na Rabu. 77. VIRANT Anton, rojen 1918 iz Kočevja, bil ubit 1944 pri opravljanju službe. 78. VOĐOPIVEC Stanko, rojen 1896 iz Sodražice, umrl zaradi obolenosti v zaporu 1943. 79. VIDOSEVIC Miha iz Kočevja (ni podatkov). 80. ZRIMSEK Anton iz Kočevja (ni podatkov). 81. ZELNIK Ivan iz Kočevja (ni podatkov). 82. ZAJC Marija, rojen 1928 iz Gorenja, umrla v taborišču v Nemčiji. 83. VAHCIC Alojz, rojen 1907 iz Dolge vasi, umrl aprila 1945 v taborišču Mauthausen. 84. ŠTER Ivan, rojen 1904 iz Dolge vasi, umrl oktobra 1942 v zaporu. 85. FURLAN Vladimir, rojen 1921 iz Livolda, umrl 1943 v Gonarsu.

Iz Sodražice

V sodražičkih vaseh, ki meje na velikolasko, se davkoplačevalci močno razburjajo. Bajle morajo plačevati precej višje davke, kot njih sosedje v velikolaski občini. Občinski LO Sodražica hoče stvar razdistingiti na ta način, da bo primerjal deset gospodarsko enako močnih davkoplačevalcev iz svoje in deset iz velikolasko občine. Iz te primerjave se bo videlo, ali imajo davkoplačevalci v velikolaski občini res »popuste« pri davkih na račun Sodražanov.

Nedavno smo proslavili 55. obletnico ustanovitve našega gasilskega društva. Rano zjutraj je bila budnica gasilske godbe, dopolden je bila na trgu proslava in govori predstavnika občinskega ljudskega odbora; popoldan se razvil ljudsko rajanje.

Padli borci in žrtve s področja KO Zveze borcev Papeži

1. KALCIC Stefan st. rojen 1889, ustreljen 1942 v Zamostu. 2. KALCIC Stefan ml. rojen 1921, ustreljen 1942 v Zamostu. 3. OBRANOVIC Matija, rojen 1880, ustreljen 1942 v Zamostu. 4. JANEZ Jože, rojen 1903, ustreljen 1942 v Zamostu. 5. OSVALD Alojz, rojen 1896, ustreljen 1942 v Zamostu. 6. LEVSTIK Stanko, rojen 1920, ustreljen 1942 v Gerovem. 7. ERENT Alojz, rojen 1922, ustreljen 1942 v Gerovem. 8. SERCER Anton, rojen 1925, ustreljen 1942 v Gerovem. 9. PRIJATELJ Anton, rojen 1861, umrl na Rabu. 10. TURK Ivan, rojen 1896, umrla 1942 v Gonarsu. 11. TURK Jože, rojen 1924, umrl na Rabu 1942. 12. ZBASNİK Julijana, rojen 1890, umrla 1942 na Reki. 13. TURK Anton, rojen 1922, umrl 1943 na Rabu. 14. SERCER Jože, rojen 1914, padel v NOV 1944. 16. OSVALD Lucija, rojen 1859, umrl v Rimu 1944.

BEZGARJI:

17. LAVRIC Jože, rojen 1899, ustreljen 1942 v Zamostu. 18. RAJSELJ Anton, rojen 1894, ustreljen 1942 v Zamostu. 19. ZAGAR Blaž, rojen 1902, umrl 1943 na Rabu. 20. JELENC Anton, rojen 1942, umrl 1943 v Frasinone. 21. LIPOVEC Stefan, rojen 1940, umrl 1943 v Cerehio. 22. RUSEK Jože, rojen 1894, umrl 1943 v Trevizu. 23. JELENC Zdravko, rojen 1925, padel v NOV 1944. 24. Volf Jože, rojen 1911, umrl 1944, Dachau.

BELICA:

25. SERCER Alojz, rojen 1905, ustreljen 1942 v Zamostu. 26. KALCIC Slavko, rojen 1921, ustreljen 1942 v Gerovem. 27. KALCIC Vinko, rojen 1933, ustreljen 1942 ob Taborski steni. 28. KALCIC Ivanka, rojen 1889, umrla 1942 Cerehio. 29. JANEZ Franc, rojen 1910, ustreljen 1942 v Gerovem. 30. JANEZ Vlado, rojen 1921, umrl 1942 na Reki. 31. JANEZ Anton, rojen 1882, umrl na Rabu 1942. 32. PRIJATELJ Anton, rojen 1919, ustreljen 1942 v Zamostu. 33. PRIJATELJ Marija, rojen 1941, umrla

Odlok okrajnega ljudskega odbora Črnomelj o delitvi sredstev sklada za vzdrževanje hiš

Štev. I. 2285/15-53

Na podlagi drugega in tretjega odstavka 15. člena in drugega odstavka 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih, v zvezi s 1. in 2. členom uradbe o delitvi sklada za vzdrževanje hiš (Ur. list FLRJ št. 12-68/53) izdajata Okrajni zbor in Zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj, na svoji 4. seji dne 10. junija 1953

odlok

O DELITVI SKLADA ZA VZDRŽEVANJE HIŠ IN O POSTOPKU ZA CRPANJE IN UPORABO TEH SREDSTEV

1. člen
V okraju Črnomelj se delitvo in uporabljanje sredstev skladov za vzdrževanje hiš samo po predpisih tega odloka.

2. člen
Od sredstev, vplačanih v sklad za vzdrževanje hiš se sme porabiti 50% za vzdrževanje hiš, od katerih izvedejo vplačilni stroški, ki ostalih 50% pa uporabljajo občinski ljudski odbori za vzdrževanje in graditve stanovanjskih hiš na svojem območju.

3. člen
Del sredstev sklada za vzdrževanje hiš, določen za neposredno vzdrževanje zgradb, od katerih so bili prispevki vplačani, se sme uporabiti le za večja popravila in obnovitvena dela, ki so nujno potrebna, da se prepreči nadaljnje propadanje stanovanjskega fonda, ne pa za kritje izdatkov, ki veljajo kot redni vzdrževalni stroški.

4. člen
Za večja popravila in obnovitvena dela je šteti zlasti naslednja: 1. zidarska dela: obnova fasad stropov, nosilcev, preklad, izolacije, val, poprava gresnic, ponikovalnic, kanalizacija, obnovitev ograj, popravila balkonov, poravnava in obnovitev dimnikov, obnovitev streh.

2. tesarska dela: naprava podov, obnovitev stropov, ostrožja, stacion, lesenih balkonov, naprava drvarnic pri hiš.

3. enizarska dela: obnovitev oken in vrat.

4. kovaška dela: prekritje streh.

5. kleparska dela: obnovitev žebelj, odtočnih cevi, obrabne pločevine, pločevina ob kapu.

6. ključavninarska dela: obnovitev mrež v obročnih pločnikih, popravila ali obnovitev balkon-skih ograj, obnovitev snežnih držežev, obnovitev železnih rolet, vrat, ograj ob stopnicah.

7. mlikarska in silarska dela: pleskanje oken v fasadi, balkon-skih ograj, slikanje stopnišč, vež in hodnikov.

8. steklarska dela: zasteklitve oken po elementarnih ali silnih nesrečah.

9. prčarska dela: novi štedilniki, nove peč in prelozitev starih peč ali prezidava starih štedilnikov.

10. vse instalacijske naprave zidu.

Med redne hišne vzdrževalne stroške, ki jih ni dopustno plačevati v breme sklada za vzdrževanje hiš, spadajo zlasti: stroški za dimnikarska dela, vodo, električno delo, vse vrste drobnih obratniških del, za plače in nagrade hišnikom, upraviteljem, snežnikom, za zava-

rovalne premije in izdatki za poštno in pisarniške potrebščine.

4. člen
Crpanje razpoložljivega dela sklada za vzdrževanje hiš je dopustno tudi, če se nabavi material, ki je potreben za izvršitev večjih popravil: opaka, železo, les, cement in podobno. V takih primerih so upravičeni dolžni še posebej obrazložiti stanje v hiši ter opisati potrebne navedbe za predvidena večja popravila.

Občinski ljudski odbori nadzorujejo, ali se material pozneje pravilno uporablja.

5. člen
Lastniki, njih pooblaščenec, predstavniki in upravitelji zgradb, ki izpolnjujejo pogoje iz 3. in 4. člena tega odloka, so upravičeni zahtevati od svojega občinskega ljudskega odbora, da se jim iz vplačanega in razpoložljivega dela sklada za vzdrževanje hiš poravnajo računi za izvršena večja popravila in obnovitvena dela, kakor tudi za izvršene dobave materiala.

Izvirni računom je treba obvezno priložiti podatke o času izvršitve večjih popravil, o dobavi materiala, o vsoti vseh plačanih prispevkih v sklad za vzdrževanje hiš ter dodatki za natančne navedbe in poštne preloziloče zgradbe, njeneza lastnika ali upravitelja ter upnika, ki mu bo finančni organ občinskega ljudskega odbora izplačal zahtevano vsoto.

6. člen
Lastnikom zgradb, ki so od 1. januarja 1953 dalje zaradi obnove, velikih popravil in usposabljanja stanovanjskih in poslovnih prostorov najeli pri državnem

kreditnem podjetju posojilo, ki ga odplačujejo v dogovorjenih obrokih sme občinski ljudski odbor po primerni popravilni utemeljitvi dovoliti, da se razpoložljivi del vplačanih prispevkov v sklad za vzdrževanje hiš porabi za plačilo zapadlih anuitet.

7. člen
Občinski ljudski odbori lahko ustanovijo posebna komisija za izvajanje tega odloka.

8. člen
Z denarno kaznijo do 3.000 din se kaznujejo lastniki zgradb, njihovi pooblaščenec, oz. upravitelji hiš:

1. ki predložijo neresetno prijavo zaradi uveljavitve pravice do crpanja razpoložljivega dela sklada za vzdrževanje hiš ali predložijo ponarejen ali navdizen račun za izvršena dela oziroma dobave.
2. ki predlagajo plačilo v breme del ali dobav, ki niso bile izvršene na prijavi in račun ali v prijavi in računu.
3. ki dajejo napačne podatke glede najetega uporabljivega posojila z namenom, da dosežejo neupravičeno crpanje razpoložljivega dela sklada za vzdrževanje hiš.
4. ki izločijo denarno kaznijo se kaznuje tudi oseba, ki sodeluje ali pomaga lastniku zgradbe, njegovemu pooblaščenec, oz. upravitelju pri izvedbi preiskov, navdodnih v prvem odstavku tega člena.

9. člen
Te odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu LRS Črnomelj, dne 10. VI. 1953.

Predsednik OLO: Janez Zunič, I. r.

Kronika nesreč

Dolenjske Toplice. Posetnikov sinček Jože Stanija je padel s skednja in se potolkel.

Dolnji vrh pri Dobruhi. Petletna Zvonka Babič je padla in si zlomila levo roko.

Vel. Lipje. Z vilami se je zabodel v desno nogo šestletni Jože Vidmar. Vel. Oršek. Desno roko si je razrezal na kosi posestnikov sin Janez Judež.

Novo mesto. Atomehanič Slavko Medle se je ssekjal v prst desne noge. Štravska nas. Štiriletni Jože Hrašar je med igrto vrtakul roko v slamo, merozino, ki mu je pokodovala desno roko.

Jeselnik pri Črnomlju. Kača je pila v levo nogo posestnikove hčer Antonijo Bakovec.

Spletarskim šilom se je hotel znebiti žene

7. julija zvečer je prišlo na njihav v Studencu pri Trebnjem do žalostnega prizora. 46-letni mlinar, postopac in pijanec Leopold Novak je hotel ubiti ženo Jožefo, mater sedmih otrok.

Po Novakovi krivdi je bilo na domu že dolgo neznošno življenje. Ze lani je prebil Novak 2 meseca v zaporu zaradi pretepanja žene. Bil je znan delo-mrnez, saj je začel prodajati celo borno domače imetje, da

je imel za pijačo. 21. junija letos je odšel Novak zdoma in vzel s seboj svoje stvari, češ da se več ne bo vrnil. 7. julija so se stestal z nekimi ljudmi na železniški postaji v Novem mestu in se pred njimi pohvalil, da bo doma ubil ženo.

Zvečer je Novak prišel domov in vprašal otroke, kje je mati. Niso mu upali povedati, medtem pa jo je sam opazil kakih 30 metrov od hiše na njivi.

Na njivi se je zapletel z ženo v prepri in hotel udariti starejšo hčerko, ki mu je omenila, da je prodal nekaj domačih stvari. Zena mu je to ubranila, v tem pa je Novak potegnil žepa 20 cm dolgo pletarsko šilo ter ga z vsjo silo zabodel ženi v hrbet. Izdril ga je in ji ga hotel zabosti še enkrat v telo, vendar se je medtem spotaknil in padel. 87-letni sosed Filip Klemenčič je medtem prihitel zaboden ženi na pomoč in na-

stavil napadalca koso. Novak je zamahnil tudi proti Klemenčiču, vendar si je tik pred udarcem premislil. Slaba vest ga je naglala v že prej preracunani beg. S ponarejeno osebnostno izkaznico je pobegnil, vendar so ga miličniki postaje Trebnje že čez nekaj ur prijeli in odpeljali v zapore, kjer čaka na zaslužno kazen.

Nevarno ranjeno ženo so prepeljali v novomeško bolnišnico; ker je zaradi slabega življenja zelo oslabljena, je prizadejana rana zanjo posebno nevarna. Čeprav je mati 7 otrok (izmed katerih jih je 6 med 1 in 14 letom), se je Novak Jožefa z najstarejšo hčerko zaposlila pri železnici na progi, da je lahko preživljala družino.

Oguben zločin je upravičeno razburil trebanjsko javnost, ki pričakuje ostro kazen za nevarnega napadalca.

Od tedna do tedna

Berijev padec je v preteklem tednu najbolj razveljavil svet, čeprav je bilo na mednarodni tehnični še dokaj drugih pomembnih dogodkov. Toda prav zato, ker se politični položaj v zadnjem času precej tehta po moskovskih dogodkih in njihovem razvoju, je v zvezi z Berijevim odstavitvijo nastalo dovolj ugibanj, kakšno smer bo zdaj ubral Kremenj v svoji zunanji politiki. Kajti njihova notranja obratovanja, zlasti če gre za tako vsemogočne ljudi kot je bil notranji minister in nemajhni gospodar zloglasne NKVD Berija, imajo lahko velik vpliv na zunanje, na njihove odnose do vprašan miru in mednarodnega sodelovanja.

Tako je torej Berijev zaton sprožil vprašanje: ali je ta mož po Stalinovi smrti zastopal stališče popuščanja in se bo zdaj spet spremenila smer sovjetske politike — ali je prav temu popuščanju nasprotoval in je zdaj mogoče iz Moskve pričakovati še ugodnejših sprememb na mednarodnem področju. Odgovora na to upogamo še nikjer ni odkril in je še tudi prepričan, da do sedanjega razvoja kaj določene sklepati v tej ali oni smeri. Neizpodbitno ostane le to, da so kremenjske notranje razmere na zelo majavnih nogah.

Washingtonska konferenca treh zahodnih zunanjih ministrov se je začela prav na dan Berijevega padca. Ker je bila ena izmed glavnih točk razgovorov odnos Zahoda do Moskve, je seveda kremenjski dogodek močno odjeknil in vplival na potek konference. Očitno pa je zmagalo stališče,

da v sedanjem položaju ni dobro zamuditi kakršnekoli priložnosti za zblizanje in skupno urejevanje mednarodnih problemov, so v Washingtonu sklenili, da naj bi se v jeseni — po volitvah v Zahodni Nemčiji — po možnosti zbrali zunanji ministri štirih velešil. Sprva je bilo precej načrtov o sestanku takomenovanih »velikih štirih«, to se pravi predsednikov ZDA, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze, sedanjí sklep o sestanku zunanjih ministrov pa je nekak kompromis, ki naj bi prezkusil, ali je realno računati na razgovore »velikih štirih«.

Poplavljiva vprašanja, ki naj bi jih skupaj pretresli predstavniki Zahoda in Vzhoda, ostajajo bolj ali manj pereča. Kremenjsko vprašanje je sicer v zadnjih dneh dobilo spet lepše izgled, vsaj kar se sklenitve premirja tiče; toda ureditev celotnega korenjskega problema bo še lep čas povzročala skrbi. Na Srednjem vzhodu je spet stopilo svesko vprašanje bolj v ospredje po izbruhu novih napetosti med Veliko Britanijo in Egiptom. Prav tako pa je pereče tudi nemško vprašanje, eno izmed pomembnih točk razgovorov med Zahodom in Vzhodom.

Svojo dosledno pot sočinja in iskrenega sporazumevanja pa grede balkanske države, ki so v preteklem tednu zaključile atensko konferenco s popolnim uspehom in zavidljivimi rezultati. Sporazumele so se o novih oblikah sodelovanja, ki bo še bolj utrdilo njihove zveze in krepilo mir na tem delu sveta.

Dobra udeležba in razprave na zborih volivcev v Dol. Toplicah

V vseh volilnih enotah občine Dolenjske Toplice so imeli pretekli teden zbor volivcev. Navzlic nujnemu poljskemu delu je bila udeležba z nekaj izjemami povsod dobra. Največ so volivci razpravljali in sklepali o gospodarskih problemih, zlasti o popravilu potov, zatiranju kolaradskega hrošča ter elektrifikaciji. V nekaterih naseljih občine (Sušice, Verdun, Bušine in drugih) je tok presibak, zato bo treba postaviti nov transformator. Ta je potreben tudi zaradi industrijskega toka, ki ga sedaj še nimajo. Volivci teh

predelov so sklenili, da zaprosijo za načrt, nakar se bodo lotili zbiranja sredstev in gradnje. Na Seliščih so dali tudi predlog za ureditev pokopališča, prav tako pa bi radi gradili most proti Verdunu. Zbori so razpravljali tudi o davkih, vendar večina volivcev ni pustila, da bi posamezniki izkoristili svojo trenutno davčno obremenjenost in ovirali reden potek zbora volivcev. Najslabša udeležba je bila v Dol. Toplicah, kjer še vedno hodijo na vse sestanke in zbere samo eni in isti ljudje.

Pojasnilo

V 24. številki Dolenjskega lista navaja v članku: »Kolaradar v Rabniški dolini dopisnik nekaj getočnih podatkov. Trdi, da so bili lanski pregledi slabi ter da nismo odkrili hrošča že lani temveč letos; To ni res. Hrošča smo našli že lani. O tem je poročal tudi dnevni list.

Zadruga je pred tedni ustanovila ekipo za uničevanje kolaradarja, vendar zaradi slabega vremena ni mogla priti z delom. Četudi bi škropila krompirišča, bi škropljenje ne imelo učinka. Škropljenje ima uspeh le ob lepem vremenu. Takoj ko

je posijalo sonce, smo pričeli z zatiranjem kolaradarja. Dober mesec se odkupujemo kolaradskega hrošča po en dinar za kos. Doselej jih je zadruga odkupila poldrug tisoč. Najuspešnejši nabiralci bodo dobili tudi lepe nagrade. V omenjenem članku je KZ Jurjevica pohvaljena. Dopisnik verjetno ne ve, da so ljudje iz Jurjevškega okolja prinašali hrošče v prodajo ribniški zadrugi, ker jih Jurjevski ni kupovala. Vodja ekipe za zatiranje kolaradskega hrošča: Levstik Anton

DELOVNEMU LJUDSTVU IN VSEM KOLEKTIVOM ČESTITAJO K PRAZNIKU DNEVA VSTAJE:

Gostinsko podjetje RIBNICA

- BUFFET „LEPOVČE“
- MESARIJA RIBNICA
- KINO RIBNICA
- SODAVIČARSTVO RIBNICA

GOSTINSKO PODJETJE „UGAR“ RIBNICA

Občinska podjetja v DOLENJSKIH TOPLICAH:

Trgovina, gostilna, mesarija, pekarna in kleparska delavnica

Občinski ljudski odbor

VIDEM DOBREPOLJE

Ob Dnevu vstaje slovenskega naroda, simbolu naše ljubezni do svobode in neodvisnosti, čestitajo vsem udeležencem narodnoosvobodilne borbe, aktivistom OF in vsem delovnim ljudem Dolenjske

Okrajni ljudski odbori, Okrajni komiteji ZKS, Okrajni odbori SZDL, Okrajni odbori Zveze borcev, AFŽ, LMS, Vojnih invalidov, Okrajne zadrugne zveze

ČRNOMELJ, KOČEVJE, NOVO MESTO

Ljudski odbori in mestn. občin Novo mesto, Črnomelj in Kočevje
Naj življo iniciatorji in borci NOV!

Občinski ljudski odbor VELIKE LAŠČE

Ljudski odbor mestne občine

KOČEVJE

OBČINSKA ŽAGA
Dvor
pri Žužemberku

KMETIJSKA ZADRUGA
Dolenjske Toplice

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

DVOR

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
DOLENJA VAS

Splošno trgovsko podjetje

VIDEM DOBREPOLJE

s svojimi poslovalnicami:

Predstruge Videm Velike Lašče Rob

Uredništvo in uprava »DOLENJSKEGA LISTA«

Z ljudsko vstajo je na smrt obsojeno slovensko ljudstvo spet stopilo v življenje!

Naj živi herojska ZKS in njen sekretar tovariš Tito!

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

ŽELEZNINA NOVO MESTO

Čez Gorjance v Belo krajino

Iz metliške gimnazije ob koncu šolskega leta

Na pobožjih Gorjancev

Augustina Lah

Komaj nekaj kilometrov jugovzhodno od Novega mesta smo se poslovili od glavne cestne poti ter jo ubrali po markiranih položnih poteh in gorovitih pobožjih — mimo Gotne vasi, St. Joste, Hrstice in Panger grma vse bolj navkreber proti izvira »Gospodičnes. To je pot treh ur dobre hoje. Večina nas je seveda polenila in zato smo potrebo-

TIK POD VRHOM

Blizu omenjenega studenca so v višini 822 m (od Novega mesta smo se torej povzpeli 620 m) leta 1949 planinci zgradili Paderiščevo kočo, imenovano po narodnem heroju Vinku Paderišču, in partizanskih padlemu planincu. Iz Novega mesta je po razli-

izkoriščevalcem gozdov. Kmetija se tam nahaja 969 m visoko in tod smo videli lepe košnice, skrbno ograjene sadovnjake, majhen vrtič. V oz. ograj stoji tudi hišica z instrumenti, vremenske opazovalnice! Le z vodo imajo tudi križ, ker jo morajo kedar se jim kapnca izprazni, nositi na hrbtih pol ure daleč od »Gospodičnes.

Prijeten razgovor, dobra večerja, dober počitek na posteljah in svežem senu, zgodnja budnica — tokrat brez umivalnika in vode, z mlekom in kavo za zajtrk — pa smo bili spet pripravljani za pot.

Vračali smo se po poti mimo

izvira »Gospodičnes, kajti sklenili smo, da se ne bomo povzpeli na vrh Gorjancev, čeprav je tod le kako uro na Trdinov vrh (1181 m). Pot smo nadaljevali po južnih grebenih proti Zumbearu in Bell krajini. Ustavljali smo se na ploskih vrhov, ob robeh suhih dolin, vrtič in uval, z veseljem smo se posmejali posamični smreki v izključno listnatih gozdech, pobrskali po kraških skalah in žlebičih, našli sem in tja kako ciklamo, odkrhnili tu drobce plasti in pobrskali v drobir pod skalo, smuknili mimo razpadajočega debela in tam zašli v prisoljni prostorček, kjer se smejejo rdeče jagode in maline. Toda, ni preveč časa. Le od časa do časa nas je zapeljal neizmeren lep razgled v dolino.

(Naučevanje)

Nekaj starih okroglih

»Mama, danes sem videl, kako je nek mož delal konja.«
»Jurček, ne govori neumnostile.«
»Res, mama! Ko sem prišel tja, je bil konj že gotov, le še žeblje mu je zabijal v zadnjo nogo...«

JAKA IN VRTILJAK

Jaka pride v neko vas, sredi katere stoji vrtljak, ki se ne gane.
»Zakaj se pa ne vrti?« vpraša.
»Učitelj nam je umrl danes zjutraj,« mu odgovore otroci.
Po dolgem premišljevanju vpraša Jaka: »Ali nimate v tej vasi nikogar drugega, ki bi vrtil vrtljak?«

JAKA V GLEDALISCU
»Poglej, tamle v tretji vrsti sedi pa Peteršiljkova Francka! Pravi Jaka prijateljku v gledališču.«
»Ne boš neumna, ta je vendar že pred šestimi leti umrla!«
»Kaj še! Ti si neumna! Ali ne vidiš, da se giblje?«

VLJUDNOST

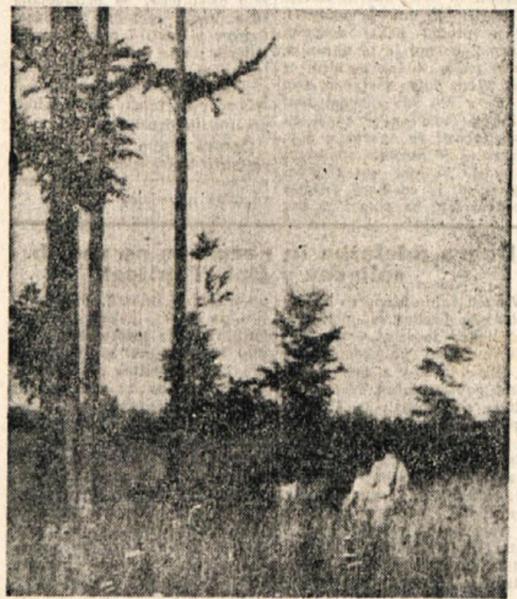
Ura je šla že na eno. Gostje se niso mislili zapustiti ljubzenivega toda zaspnega gostitelja. Končno se ta dvigne in s kozarcem v roki začne: »In sedaj, ljubi gostje, vas prosim, da izpraznite čaše in na moje zdravje zapustite te prostore!«

Francka Sašek si je opekla predolge prste

V preteklem tednu so organi notranje uprave v Novem mestu zaseli pri nedelnem tatinškem poslu nevarno žeparico Francko Sašek s Panger grma. Saškova je že dalj časa kradla, ki najraje ob tržnih dnevih na novomeškem trgu, kjer je smuknila ved gospodinjaj iz košar in torb denarnice. Saškova je v preiskovalnem zaporu.

Ključ je tu, vendar vam ne odprem

Gradaška mladina nam piše: »Občinski praznik nameravamo praznovati v igro. Vaje bi imeli v prosvetni dvorani, ker jo pa prav zdaj obnavljajo smo v nedeljskem popoldnevu nameravamo vaditi v frontnem kotičku, v poslopju kjer je Kmetijska zadruga in tudi stanovanje Pepce Omerzel. Pepca Omerzel pa nam je večna vrata zaklenila in se skrila v kuhinjo. Skozj okno je kasneje kazala ključ, če: tu ga imam, vendar vam ne odprem, ker ne bom povzročila za vami! Vsa vas lahko potrdi, da ni še tistega prostora pospravljala, mi se pa čudimo zakaj ni postavila pred vrata družico, ki je prejšnji večer popivala prav v istem prostoru pozno v noč.«

Na enem izmed ravnih gorjan skih vrhov

vali več časa, vmes pa smo seveda tudi kramljali. Ves čas smo brskali po kartah in se razgledovali, iskali kraje in zanimive točke ter si jih približali skozi daljnogled.

Na levo roko, v jugovzhodni smeri, se nam odpira pogled na Kočevski Rog, nekoliko severneje je Suha krajina, kot na dlanji je v doli dolensko grčevje, dolino Krke in Krško kotlino, v ozadju 1219 m visok Kum, zarezane doline Reke Savinje in pobožje Gorjancev. Kar nagledati se ne da. V kotlini se blešči Novo mesto in okolica mesta je kar posejana z vasi.

Končno smo po krajšem strmehem vzponu prišli do izvira studenca »Gospodičnes. Ze daleč v dolino smo čuli vesele zvoke harmonike in pesem Dolenjcev, ki so si pri Paderiščevi koči prvošili kapljico cvička ter se nasmejali rek in lic pripravljali, da se vrnejo v dolino.

Kočevje

Mesto Kočevje v zadnjem času napreduje. Obnovljena stavba, kjer imajo prostore uradi mestnega ljudskega odbora, že nekaj časa služi svojemu namenu ter jo lahko štejejo med najlepše stavbe v mestu. Mestni vodovod dela največ skrbi. Za dokončno ureditev vodovoda bi potrebovali 30 milijonov dinarjev. Zajeti bi namreč morali še studene v Razenbru pri Kočevju, za vse to pa primanjkuje denarnih sredstev.

Tlakovanje ceste v središču mesta hitro napreduje. Hotel bo popolnoma dograjen čez približno dva meseca. Obnavljajo tudi Šekov dom, kjer bo v oktobru osrednji del proslav ob 10. obletnici Zbora odposlancev slovenskega naroda. Na dveh zgradbah mestnega ljudskega odbora so uredili letos fasado. Novo fasado je dobila tudi Okrajna lekarna.

Letos so pokazala tudi nekatera podjetja veliko skrb za gradnjo stanovanjskih hiš. Tako gradi lesno industrijsko podjetje Kočevje štiri; ena izmed teh je že pod streho. Tudi GAP — Gozdno avto-prevoznništvo ima v gradnji štiri nove stanovanjske hiše. Zeleli bi, da tudi ostala podjetja začno z gradnjo preprotnih stanovanjskih hiš, da se omili stanovanjska kriza, ki je v Kočevju še vedno zelo pereča. K. O.

Iz Koprivnika

25. junija so imeli v Koprivniku zbor volivcev, na katerem so obravnavali gospodarska vprašanja. Cimprije bi radi obnovili šolo. Volivci so sklenili, da bodo potrebni les posekali in izpeljali iz gozda s prostovoljnimi delom. Prav tako bodo pripravili tudi pesek na gradbišče. Volivci so se zanimali tudi za poslovanje krajevnih podjetij. Poslovanje se jim zdi še močno v temi. Trgovina, ki je bila likvidirana že s 1. januarjem 1953, je imela po poročilu tajnika občine Mozelj okrog četr milijona din z gube in prav toliko tudi blagovne primanjlkjaja. Prebivalstvo je upravičeno v skrbeh, da ne bo ista slika tudi pri ostalih štirih podjetjih. Kako tudi ne? Nameščenci podjetij že niso prejeli svojih mesečnih prejemkov od 1. februarja, oz. 1. marca. Nekateri si sami jemljejo denar od izkupička za prodano blago. Kontrola nad podjetji ne vodi nihče. Podjetja imajo plažane knjigovodje, toda že več mesecev niso nekateri naredili ničesar. S. T.

nih poteh dostopna v 3 — 4 urah. Toda če se človek pripeleje iz Ljubljane šele z jutranjim vlakom in odide iz Novega mesta šele ob pol desetih, je povratek istega dne gotovo preran.

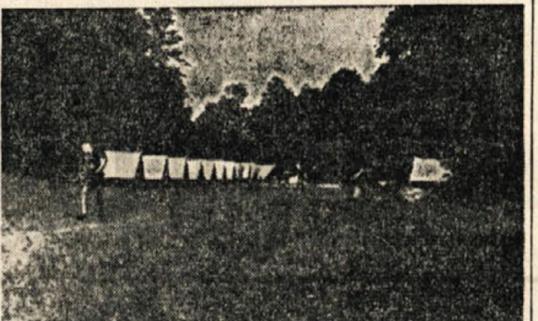
Po okreplili s prijetno hladno studenčnico in dobrim zalogajem smo sklenili nadaljevati pot še do Miklavža, kjer je poleg cerkvice gostoljubna kmetija. Pot gre skoraj po ravnem. Nekaj časa smo hodili po trasi nekdanje gorjanske železnice, ki je služila

Priprave za oštevilčenje hiš v Beli krajini dobro potekajo

Priprave za oštevilčenje hiš so tudi v Beli krajini v polnem teku. Nekateri občine, na primer Predgrad, Adlešiči in Gradac, so že končale priprave in tudi že pošle naročilo za hišne tablice (številke) in vaskne napise table. To je veliko in odgovorno delo, ki zahteva vestnosti in mnogo truda, je pa nujno potrebno, da se tudi v tem pogledu napravi red in da se uvrstimo med najnaprednejše države v svetu, ki imajo to že urejeno. Tam, kjer so se občinski ljudski odbori zavzeli za to nalogo, gre kar v redu, teže pa je, kjer je vse delo napravno samo tajniku in predsedniku in morda se kakšnemu uslužbencu občine ali statističnega urada. Poleg navedenih so se dela lotili dobro še v občinah Dragatuš in Vinica, kjer bodo prav tako kmalu končali s pripravami.

Najtežje gre v občini Metlika, ki je razmeroma zelo obširna, pa tudi občinski ljudski odbor posveča tej nalogi premalo pozornosti. Ni veliko boljše v mestni občini Crnomelj, kjer se se niso odločili, kako bi imenovali posamezne ceste in ulice, oziroma kakšen naj bi bil razpored. Prav gotovo bi bilo umestno upoštevati predlog tov. Novaka, ki je predlagal na sestanku SZDL, naj bi v mesto Crnomelj priključili še okoliške vasi ozi-

roma naselja, kot so Volna vas, Loška, Kočevje in Svibnik. Tako bi lahko vse ceste, ki gredo skozi ta naselja, dobile ime po dotičnem naselju in bi se ohranila prejšnja imena, mesto pa bi imelo tudi po imenu širši smisel, ker bi se raztezalo na vse po urbanističnem načrtu predvideno mestno območje.

Ze drugi teden tabori na dnevnem bregu Krke pod Otročem 42 pionirjev iz vseh delov kraja. Dnevni cilj potekajo v igrah, delu in izletih. Doslej so nabrali že skoraj 150 litrov borovnic, večkrat so bili v Smarjškijh Toplicah, ta teden pa tudi na Gorjanjih. Na zraku, soncu in v vodi si bodo nabrali novih moči in se okrepljeni vrnilli domov. Tabor je organiziral Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri OLO Novo mesto, vodijo ga novomeški taborniki, podprlo pa ga bo tudi delovno Društvo prijateljev mladine v Novem mestu. Pionirji lepo pozdravljajo starše in učitelje in vse vabijo, da jih obiščete!

MOJ ZLOČIN

Molčal sem do današnjega dneva, molčal kot grob in tajil svoj greh. Ni pa molčala moja vest. Grizla me je liki črv, ki izpobjeda hrast.
Ponoči sem imel privide. Obiskovale so me prikazni; drzno so se mi pacile v obraz, mi nadzravljale z maševanjem. Včasih, v viharnih nočeh, se mi je prikazal tudi on, rajni Luka, mitničar in moja žrtev. Pošten, penast mi je zasepatal. »Preklet bodi, zastupil si me! in spet izginil.
Ne prenesem več! Priznam svoj greh, priznam svoj zločin in prosim: sodite me. Da, ubil sem Luka, mestnega mitničarja. Zastupil sem ga. Bodi nebo milostno njemu in meni...
Neke majske noči 1918 leta je obiskala smrt hišo mojega prijatelja Cokpa. Neka lopov mu je zastupil psa čuvaja, močnega, četr stota težkega bernardineca.
Stopil sem v hišo žalosti in našel vse družino zbrano okrog pasjega trupa, ki je ležal stegnjeno na vrtni mizi.
Cokpek je za rajnim hišnim čuvajem opravil kratko žalno svečanost in se umaknil v hišo, pri mizi je pa ostal le gospodar, lev sin Mirko, medicinek družnega letnika. Fant si je oblekel belo haljo in vzel iz škatlje nekaj nožev,

»Kaj pa misliš,« sem ga vprašal.
»Seciral ga bom.«
»Koga? Psa?«
»Seveda. Moram videti, s čim je zastupljen.«
»Hm, ti boš to videl?«
Doktorček mi odgovoril, le krepko je potegnil nož po kosmati koži.
S takim mladim vročkrvnim medicinek je križ. Reže, zbada in razreže vse, kar mu pride pod roke. Seveda samo mrhovino, kajti kar je živo, nagonsko beži pred takim obsedenecem.
Pustil sem fanta naj secira in šel v hišo k zajtrku.
Cez dve uri je stopil na prag tudi Mirko, krvav ko mesar.
»No, kaj si našel, Mirkec?« ga je vprašala mati.
Fant je zregljajl tucat latinških besed in slovesno izjavil, da je bil pes zastupljen.
»To vemo tudi brez tvoje modrosti!« ga je zbedel oče Cokpek; zato ga je mati Cokpa, ponosna na svojo »doktorja«, seveda pisano pogledala.
»Kaj boste pa s crkvinno?« sem vprašal.
»Zakopali jo bomo na vrtu.«
»Nikar!« sem zaprosil. »Dajte jo meni.«
»Cemu vam bo?«
»Veste, na deželi imam teto, ki kuha mlo. Pet mačk je že

spremenila v pralni pripomoček. Tale crkvinna bi bila kot nalašč zanjo. Vas kosmatinec je bil krasnorejen, dal bi izvrstno mlo. Morda celo toaletno.«
In dali so mi psa.
Mirko ga je še sselkel iz kože, mu odrezal glavo in rep, truplo pa razkosal tako, kakor mesarji tele; vsak kos posebej, da bom laže nesel. Zbhal sem crkvinno v vrečo in se poslovil.
Vlak je bil natrpan ko škatlice žgigale. Bilo je zadnje leto vojne in promet kot v panju. Eni so hiteli na vojno, drugi pa se hitreje bežali iz vojne. Vmes so bili zeleni kadrovci, navadni begunci, zabušanti, žene, ki so obiskale može, in vseh sort ljudi. Največ je bilo seveda tihotapcev. Vse je bilo otovorjeno s culami, punklji, košarami, nahrbtniki in torbami, vse je hodilo iz kraja v kraj in za vsako ceno kupovalo še zadnje ostanke živeža. Kajti ljudje so umirali od lakote.
Toda budna oblast, državna in lokalna, je postavila svoje nadzorne organe, da to odvratno tihotapsko sodrgo preganjajo in razganjajo, globijo, lovijo in zapirajo.
Vlak je odpeljal in kmalu so stopili v naš voz haškači in gonjač: dva orožnika in mitničar.
»Pregledle se je zadrž mitničar. Potniki so se vznemirili. Ne vsi, le tisti, ki so potovali po pošteni opravih.
Prišla je vrsta tudi name.

»Cigava je tale prtljaga?« je vprašal mitničar, ko je v vreči otpal meso.
»Moja je sem rekel brez strahu.«
»Dol z njole!
Vzel sem vrečo s police in jo postavil na tla.«
»Odpri!«
»Odpri sem.«
»Oho, meso! Je veselo preseenežen zabrudan mitničar. Orožnika sta pa zamigala z brki kot ščurek s tipakoma.«
»Kam potujete?« je vprašal mitničar.
»Na sinji Jadran.«
»Hmhm... Pa imate dovoljenje za meso?«
»Za tole meso dovoljenje ni potrebno.«
»Tako?.. Od kdaj pa ne?«
»Od zmeraj. Veste, tole meso je pasja crkvinna.«
»Hehehe... hohoho... huhu...« se je zarežala triperesna gonjaška detelja, a mitničar je potegnil iz vreče pasjo kračo, si jo ogledal od vseh strani in rekel: »Krasno tele! Koliko pa imate tega mesa?«
»Kakih petnajst kilogramov. Toda ponavljam: to je crknen pes. Neseem ga domov, da bo teta skuhala mlo.«
»Ne trobeljajte neumnosti! Imate dovolilnico ali ne?«
»Nobom!«
»Odobro! Meso se zapleni.«
Orožnika sta pritrtilno trčala s kopti pušk ob tla, dvignila vrečo in odnesla.
»Pritožil se bom!« sem zavpil.

»Kar pritožite se. Boste plačali pa še globo! me je pikro nahrnil mitničar. Vedel je, da se pameten človek ne bo pritožil. Če so mu že blago zaplenili, se vsaj globi izogne.
Nisem ga več videl živega. Glejte, tukaj se začne moj zločin.
Presneto dobro sem vedel, kam gredo take zaplenjene stvari. Pomislil sem na okrogli mitničarjev trebušček in jedra napeta lica, potem pa na njegovo pičlo plačo ter sklepal, da razliko med tem dvojim vsekakor izravnavajo zaplenjene stvari. Moral bi storiti vse močnejše korake in dokazati, da je to res crkvinna zastupljena pes, ne pa tele. Tako bi bil preprečil nesrečo. In vendar tega nisem storil...
Slutnja me ni prevarala. Tudi moj crkneni bernardinec je odromal v mitničarjev trebuh.
Obiskal sem mitničarjevo vdovo in ji izrazil sožalje. Kakšna predrznost, ne? Reva se je vila v strašnih kričih, vendar so jo nekako rešili.
Šel sem tudi za mitničarjevim pogrebom. Celo grudico prst sem mu vrgel na krsto. Tak je občaj. Ob grobu so spregovorili v slovo. Poudarili so mitničarjeve vrline v službi, izjavili, da je spoštovani pokojnik postal žrtve svojega težkega in odgovornega poklica.
Če sta se zastupila tudi orožnika, ne vem. Mogoče...»

Torej vi mečete vedno vašo smeti sem noter?

MOC NAVADE

— Pozdravljen, prijatelj, kako je? No, kaj misliš pa nočaj početi?

Metliški drugošolci na Avali Janko Jarc:

Starac Anton (II.), Grabrijan Alenka (I a), Jerina Vladimira (I. b).

Med šolskim letom so imeli vsi enake dolžnosti, vendar je uspeh močno različen. Slabo delo v šoli pa ne more biti garancija za uspehe v poklicu. Saj velja še vedno: Kar se Janec nauči, to Janez zna.

In zakaj torej toliko slabih uspehov?
Vsi otroci se ne uče enako radi in tudi ne enako lahko. Marsikoga je treba k temu šele navajati, marsikomu je treba pomagati, ga veliko nadzorovati.

V minulem kolu sta bila v Sloveniji izplačana med drugim tudi dva dobilka po 100.000 din.
Tudi Vi lahko zadene, toda le, če imate srečke
JUGOSLOVANSKE LOTERIJE.
Dobite jih pri vseh prodajalcih srečk.

93-letna šoferka je lahko tudi nevarna

V Peoriji (v ameriški državi Illinois) se je prijavila na policijski neka ženska, češ da je z avtomobilom povozila pešca. Pokazala je svoje vozno dovoljenje, kjer piše, da je lastnica rojena 1859. Čeprav policijski uradnik tega ni verjel, mu je dokazala, da je res stara 93 let. Pri vpisovanju podatkov je hotel uradnik vpisati, da je voznička brez poklica. Odločno je ugovarjala. Predložila je dokumente, da je trgovska zastopnica in da prodaja stvari, ki naj služijo ohranitvi človeškega zdravja...

Prepovedano je... lecati v cestnih jarkih

Se so med nami ljudje, ki sanjajo o Ameriki nekako tako: tam je svoboda in smeš vse — tudi po glavi lahko hodiš, če znaš in če se ti zdi. Pa ni tako. Poglejmo nekaj zanimivih zakonov, ki so jih sestavili ameriški »burokrati« že pred leti in leti in še danes veljajo:
V mestu Fort Madison (država Iowa) je prepovedano sredi ceste igrati na karte.
V državi Maine je prebivalcem prepovedano sodelovati pri kakršnih koli tekmovalnih podgan.
V mestu Mexico (Montana) je ženskam prepovedano plesti v sodni dvorani.
V mestu Louisville (Kentucky) je prepovedano sprehajati se z mačkami, ki niso prilezane na vrvič.
V mestu Boise (Idaho) mladenci pri snubitvi svojih izvoljenk ne smejo uporabljati posnetic.
V mestu Springfield (Massachusetts) gasilci ne smejo prodajati preprog.
V mestu San Benito (Texas) se čebela ne smejo zadrževati več kot eno uro.
V mestu Roderfield (Virginija) je vsem, razen otrokom, prepovedano voziti se v otroških vozičkih.
V mestu Middletown (Connecticut) je prepovedano spati v cestnih jarkih.
V Sacramento (Kalifornija) je mladini prepovedano sode-

lovati pri boksarskih prireditvah.
V državi North Dakota je prepovedano spati v postelji z obutimi čevlji.
V mestu New Hampshire je prepovedano na ulicah nositi obleko v rokah.
V mestu Raleigh County je šolskim otrokom prepovedano smrdeti po čebuli.
V mestu Detroit (Michigan) je prepovedano zaspali v kopalni kadi.
Ti zakoni so stari tudi po več sto leti in vendar so neprijetni. Čeprav se morda smejejo, so pa za Amerikance le trši. Pa si predstavljajte, da po kakem imenitnem gasilskem festivalu (z jedajo, pijačo in drugim pestrim kulturnim programom preskrbljeno) zaplavate v jarek, da bi se zaplaval. Le kdo vam kaj more v naši prelepi Dolenjski? Tam vas pa čeztel spravi pokonci in: »Prosim izvolite, kazen!«

RAZGOVOR

Sprevodnik: »Vozni listek, prosim!«
Miha Bistroglav: »Nimam gale!«
Sprevodnik: »Kam se pa peljete?«
Miha: »Ne vem. Prav za prav se sploh nisem mislil peljati.«
Sprevodnik: »Zakaj ste pa porlejo v vlak?«
Miha: »No, saj ste se prej sami zadržali name: »postopite!«. Ustrajil sem se in ustopil v božjem imenu...«